



309949

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

VOL. 6.

చెన్న పట్టణము 1919 వ సం॥ మే నెల 7 వ తేది బుధవారము

NO. 31.

సంపుటము. ౬

సి థా డ్డి నా మ స ం వ త్స ర వై శా ఖ మా న శు క్ల ఆ వ్త మి ర.

సంచిక ౩౧

అమృతాంజనము

అన్ని నొప్పులకు పరమాషధము

వెల స్వల్పము  
తల నొప్పులకు  
వేరు పొందినది.  
గుణము లేకుండిన  
మీ పైకము మీకు  
ఇయ్యబడును.  
వనమాలికలచే  
చేయబడును.  
నువాసన గలది.



గుణ మధికము  
పంచభాషను  
చూచి కొనిన  
మోస ముండదు.  
ఒకసారి పరీక్షించి  
చూడుడు  
చక్కని డబ్బీలో  
వెల ర అణాలు.  
అన్ని దుకాణముల  
లోను దొరుకును.

అమృతాంజనము డి పో,

6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.

109, ప్రే రోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి

Mr. G. W. M. Reynold's Novels

Other Big Type Editions.

GRACE DARLING or	Rs. A.
The Heroine of the Fern Island	0 12
Mary Price 8 vols. Rs. 5	1 12
Paricide 3 vols.	1 12
Faust 2 vols. Rs. 1-8-0	3 0
Wagner 3 vols.	3 0
Seamstress in 2 vols. Rs. 1.	6 0
Margaret 4 vols.	6 0
Neomancer 3 vols. 2 4 0.	1 4
Agnes 9 vols.	1 4
Old London, 3 vols. 2 4 0.	3 0
Mary Stuart 2 vols.	1 12
Pope Joan 3 vols. 1-12-0.	1 4
Coral Island 4 vols.	1 4
Kenneth 4 vols. Rs. 3.	1 4
Soldier's Wife 2 vols.	1 4
Robert Macaire in 2 vols.	1 4
Young Duchess, in 4 vols.	3 0
Bronze Statue 4 vols.	2 0
Canonbury House in 3 vols.	2 4
Rosa Lambert, 4 vols.	3 0
The Massacre of Glencoe 4 vols.	3 0
Mysteries of London 13 vols.	7 0
Mysteries Court of London 17 vols.	12 0
Empress Eugene's Boudoir 3 vols.	2 4
May Middleton 2 vols.	1 8
Rye House Plot 4 vols.	3 0
Pickwick Abroad 3 vols.	2 4
Loes of the Harem in 4 vols.	3 0
Young Fisherman, complete	0 10
Master Timothe's Book Case 3 vols.	1 12
Mysteries of Paris by Eugene Sue in 2 vols.	1 0

(Postage etc. Extra for all Books)

The SUPERIOR WATCH CO.,

536

Post Box 167 (A) Madras. E.

ఆంధ్ర

ఎంజినీయరింగు కంపెనీ,

ఎంజినీయరు, ఇన్స్ట్రక్షన్ ఇన్స్ట్రక్షన్,

ఇన్స్ట్రక్షన్, కాకినాడ.

మేము ఆంధ్ర దేశమునకు మధ్య నున్న  
కాకినాడలో యీ కంపెనీ, ఆంధ్ర దేశానికి  
యోగముకొరకు స్థాపించివాము. ఆంధ్ర  
లందరు మహాదర్శి ప్రార్థితులు. మావద్ద  
అన్నివిధముల యంత్రములు, సామగ్రిలు,  
యంజినీయరింగు సామగ్రిలు, సి మెంటు,  
వెంకు, కేసు, కలప మొదలగునవి దొరుకును.

తొలుత మమ్ములను సలహాచేసి, మర  
రెడవ చొటునకు వెళ్లు.

డి. ఎల్. నరసింహారాజు,

బి.వి.ఎస్.సి., ఎ.సి.వి.,

(1585) ఎంజినీయరు అండు మేనేజరు.

పంటివైద్యము.

1564

డాక్టరు గిబ్బర్ బ్రదర్లు

12 కన్నడైవ్ లెట్, ఎస్కా, మద్రాసు.

ఈ రోజున యీ వారమునాడే పండ్లను తెచ్చి  
వేయవలసి యుండిన సెప్టికేషన్ టీకా వేయవలసి. సలహా  
మైన పండ్లను బునారు కట్టులచేత సలపరచుట. పండుగలను  
డ్లకు బంగారుచేత మూయుట, పల్లె గ్రౌత్ కట్టుట, ఇంక  
పంటినుంబంధమైన అన్ని వ్యాధులను నూతన వైద్యశాస్త్రప్రకా  
రము మిక్కిలి తక్కువ ఛార్జీ 3 చికిత్సచేయ ముందుకు వచ్చి  
యూన్నాము. పంటిని తీయవద్దును నొప్పిలేకనే తీయవలయును.

100 మిక్కిలి మనోహరముగు సువాసనకలిగిన 126

(రిజిస్టరు) ఆటో డిల్ బహార్ (రిజిస్టరు)  
కాలడినది కాలడినది

ఇప్పుటి కాలపు రుచి కనుపడునది. సాటిలేని మనోహరముగు సువాసనగలది.  
ఆటో డిల్ బహార్, సారాయము గాని, పేర్చబడకనే సిగ్గయ  
చేయబడిన కేకల పువ్వుసాము  
నీ కువాలపై కొన్ని చిగువులు చిహ్నకరించిపో, మనోహర  
మగు సువాసన నిన్నులకరించును.

ఈ క్రింది సీసాల పరిమాణములో నుండును.

(చిన్నవైజు ఆర డ్రాం)	సీసా 1-కి గు 0-8-0
మధ్యరకం వైజు 1 డ్రాం	" " 0-12-0
వేరొకవైజు 2 "	" " 1-4-0
వెద్దవైజు 4 "	లేక క్ల బొమ్మ " 2-0-0

వి. పి. శిష్యులు బుడ్డి 1-కి 0-6-0, 8 బుడ్లకు 0-1-0 ప్రత్యేకము  
వల్లెల, పట్టుకములందరి ప్రసిద్ధులగు ప్రతిమపులలోను దొరకును. వీరికి  
ఆ నేకమగు నకలు పెంట్లు కలవు. కావున తాము కొనుగట్టును సీసావైజు  
ను, కార్డువైజును ఆటో డిల్ బహార్ ను పేరును పరిశీలింపుము. ఈ ఆటో  
దిల్ బహార్ యొక్క సలహాములను పరిశీలనచేయగోరువారి దిగువవారికి  
ప్రాసినవో ఆటో డిల్ బహార్ గల సువాసనకార్డు ఉచితముగ పంపుదురు.



సోలయేజంట్లు:— అంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్ అండు కెమికల్ కంపెనీ, నెం. 155, జుహూపూసీరు వీధి, బొంబాయి.  
మదరాసు రోజంట్లు:— మెనూతాపురయోత్తంమూర్తి, వైశాలికార్ రోడ్, మదరాసు.

మలను చందనము



(1251) పెగరోగమునకు కుశారము  
కుండు పుచ్చుకొనుచున్నట్లు ఎవరికిని  
తెలియదు. పత్తయము లేదు. పితికారీ  
మచ్చగు కఠినచికిత్సల పనిలేదు. దుచ్చు  
మైన మామలయందనము ఎటువు  
తెలుపు, పచ్చ అను మామ విధముల  
గోగమును మామలతో మామము. ఛార్జీ 1-కి 2-0-0  
గంధర్వశార్మసి, రాజమండ్రి.

ఆత్మజిజ్ఞాసా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి.  
తయ్యముల సత్కామమును గురించిన శాస్త్రమువర్స  
సంధికర్త:— పా. ఇగన్నాధస్వామిగారు, బి. పి.  
శిష్యులైన చక్కని గ్రంథము. రూ. 0-8-0.  
మేనేజరు, ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము  
హాట్ల కాట్సు 212, మదరాసు.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము

గురుకుల సంస్థాపన

అరంజేలుగారి కార్యకూరత



జాతీయ విద్యాసంఘమునకు సంబంధించిన మిత్రు లొకరు మాకిటుల వ్రాయుచున్నారు :

గత సంవత్సరమున సంస్థాపితమైన జాతీయ విశ్వ విద్యాలయము జయప్రదముగా పనిచేయుచున్నందుల కెంత యు సంతోషకరము. ప్రజలు సయితము విశ్వవిద్యాలయము చేయుచున్న సేవను గ్రహించుచు, కనక రానులను కురిపించు చుండుటయు వెంటయు వానందకరము. గతమార్చి ఏప్రిలు మాసములలోనే జేతీయులు విశ్వవిద్యాలయ పోషణమునకు గాను గుమారు 60వేల రూపాయలు విరాళములుగా నిచ్చుట చూడ, ఈ సంస్థాపనము చిరస్థాయిగా కలిగియుండు సర్వ ఆశ కాళములు కలవని చెప్పవలెను. సరస్వతీదేవి యాశీర్వదన ములు భారతీయులపై సర్వదానుండగలవు.

విశ్వవిద్యాలయము నెలకొల్పబడి యొక సంవత్సరము కాకపోయినను ప్రకృతియు విశ్వవిద్యాలయ మొక్క మద రాను నగరమునంత వాణిజ్య, వ్యవసాయక, ప్రకృతికాస్త్ర, బోధనాధ్యనకలాకాలలను, రెండు యున్నత విద్యాలయము లను నెలకొల్పగలిగినది. బందరు, హైదరాబాదు, మదనపల్లి, వారణాసి, కలకత్తా, అహమదాబాదు నగరములయందలి జాతీ యకలాకాలలను కాభాప్రతిష్ఠలయములగు నైకొని వానిని పోషించగలిగినది. దీనినిబట్టి చూచి, యెడల భారతీయులు జేతీయవర్తకులమీద తమబిడ్డలకు విద్యను ప్రసాదించుట కెంత యాతురతతో నున్నదియు తెలియక మానదు.

విశ్వవిద్యాలయాధ్యక్షులను జేతీ మన ప్రచారము చేయుటకు నడుముకట్టుకొని పనిచేయుచున్న వారిలో శ్రీకాన్తి అరంజేలుగారి ప్రధానమని చెప్పవచ్చును. విద్యావిషయము లలో విరేఖల సామర్థ్యత, యత్నాచార, పట్టుదల చునవారి లో కనబడుట, కష్టతరము. విశ్వవిద్యాలయ సంస్థాపనమునకు గాను వీరు పడినక్రమ భారతీయులెన్నటికిని మరచిపో కాదు! వీరి పట్టుదల లేనిది చునను విశ్వవిద్యాలయమును కన్నులార గాంచుటకు అన్వష్టముండేది కాదు! భారతీయులు వీరి కెంతయు కృతజ్ఞులు! వీరి పట్టుదల జనువంత మగుగాక!

నశీంద, అమరావతి, తత్తుకల విశ్వవిద్యాలయములనె, భారతపుత్రులందరికిని సొకచోట చేర్చి, గురుకులమును నెల కొల్పవలయు నని అరంజేలుగారు ఉట్టుట్టుచున్నారు. పూర్వపు గురుకులదర్శములను మన బాలకుల కండ్లయెదుట చూపెట్ట వారికోరిక. ఈ కోరికను కార్యరూపమున బెట్టుటకు ఆ మనసీయుడు పడుచున్న కష్టములు చెప్ప నలవికాదు! దైవసంభూతములనను, మన భారతీయులకుల అన్వష్టమునల నను, అరంజేలుగారి కోరికలు నెరవేరబోవుచుండుట సంతో షకరము.

గిండి ఆను ప్రజేతము మదరాసు నగరమునకు పది మైళ్ళదూరములో నున్నది. విశాలతరమైన భూమి. సుముద్ర తీరమున నున్నది. ఆరోగ్యకరమైన స్థలము. ఈ ప్రాంతమును చూచిన మన పూర్వపు గురుకులములు స్మరణకు వచ్చుచుం డును. ఈ స్థలమునందలి వృక్షచ్ఛాయలను చూచినయెడల పూర్వపు గురుకుల పాదసన్నిధిని శిష్యులు అభ్యయనము చేయు ప్రతిమలు కన్నుల కగపడగలవు. అట్టి యీ ప్రజేత మున అరంజేలుగారు నవీన గురుకులమును సంస్థాపింపబోవు చున్నారు. నగరమునందు నెలకొల్పబడియున్న జాతీయకలా కాల లన్నియు నీ గురుకులమునకు మార్పబడగలవు. గురు

శిష్యుల బసలకు గాను పర్ణ కాలలు కట్టబడుచున్నవి. తలాక ములు శ్రవ్యబడుచున్నవి. మన అన్వష్ట మింక చెప్పవలెను!

పూర్వపు గురుకులములవలెనే, నీ విశ్వవిద్యాలయము నందు గురుదేవు లొకరుండురు. బాలర ఆభిమానకాస్త్రము లను బోధించుటకు ప్రతికాస్త్ర కాభిమాన సామర్థ్యులగు గురు పులుండురు. ఈ గురుకుల పాలనము నంతయు విద్యార్థులే నిర్వహింతురు. గురుదేవులు శిష్యులకు ప్రతివిషయమునందును సలహా నిచ్చుచు, వారి కష్టముఖముల నరయుటకు సర్వశక్తుల పనిచేయుగలరు.

పుత్రులు చేయుచున్న ఈ ప్రయత్నములను కన్నులార గాంచుచున్న మాతృజేతర యెంత అన్వష్టవంతురాలు! తల్లి యాశలను కొనసాగించుచున్న కుమారులు ఎంత భక్తివంతులు!! ఇట్టి బిడ్డలను కనినందులకు తల్లి ఆనంద బాష్పములను రాల్చు చున్నది !!!

గురుకులమును గురించి పూర్తి వివరములు లేవు వా) నెదను.

శ్రీ వీర వేంకట సత్యనారాయణ స్వామి కళ్యాణమహోత్సవ మంగళాశాసన పత్రిక.

ఉ. శ్రీమతులార! భక్తజనశేఖరవార నయంబుమీలు కో భాయతలీల నన్నవరమందగు రత్నగిరింద్రమందు నో చూడయనోవ్వయందు వివిధోత్సవము ల్లిలకింప సత్యనారాయణమూర్తి దోరింబయిననై దయసేయదేవునక.

శ్రీమన్నహిమండల చండనాయమాన శ్రీమదాంధ్రజేత క్షిత పంపానదీతరవాస్తవ్య శ్రీమదన్నపురి విరాజమాన శ్రీమ ద్రత్నగిరి నివాసులును, హరిహరహరణ్యగర్భ త్రిమూర్త్యా త్మక పరమేశ్వరీ పరమేశ్వర స్వరూపులును, పంచాయతన పూర్వాదిపాన జేతతయనగు శ్రీ వీరవేంకట సత్యనారాయణ స్వామివారి పాదపద్మములు సన్నిధిమంచి,

శ్రీ స్వామివారి వ్రయభక్తులును, గ్రామనివాసులు నగువారికి శ్రీ సిద్ధార్థి నామ సం॥ర వైకాళి ౧౧ లు యోకాదశి శనివారం మొదలు ఆనగా ఆ 1919 సం॥రం ది 10 మేయి తేదీనీ మొదలు) భక్తలొక గురక్షణార్థమై జరుగబోవు శ్రీస్వామివారి కళ్యాణోత్సవము యీక్రింద వివరింపబడినరీతిని జరుగును గాన బహువిధంబులగు నిత్యోత్సవాదులగని యానం దించుటకై మిరల సకుటుంబ మిత్రపరివారము గానద్వి చూచి నంతసించి శ్రీస్వామివారి ప్రసాదమును స్వీకరించి శ్రీ స్వామి వారి సన్నిధిని జరుగు సత్కారములనైక్కిని పుత్రపౌత్రాద్య భిలాభిష్టములను బొందవలయుననియందుముతముగా డెవల బలచుట యైనది.

- (1) ది 10 మేయి—రాత్రి ఉరేగింపుటత్సవము, కళ్యాణోత్సవము.
(2) ది 11 మేయి—వగలు గాననభిష, రాత్రి విమానోత్స వము, భాగవతము.
(3) ది 12 మేయి—చుధ్యాష్టమ, సదస్యము, పండితసభ, రాత్రి గజవాహనోత్సవము.
(4) ది 13 మేయి—ఉదయం, వనచూరోత్సవము, చుధ్యా ష్టమం హరికథ, రాత్రి విమానోత్సవము గొల్ల జేషము.
(5) ది 14 మేయి—ఉదయం, చక్రతీర్థము, చుధ్యాష్టమం నాగబలి దండియాడింపుటత్సవము. రాత్రిగండ నానానోత్సవము.
(6) ది 15 మేయి—చుధ్యాష్టమం ఉపన్యాసము, రాత్రి శ్రీపుష్పయోగోత్సవము.

N. B. అవకాశమును బట్టి బాణసంచులు భక్తిరస పూరికములగు మేళతాళములు మున్నగు విశేషములతో బహువిధములగు ఉత్సవములు గానింపబడును. కొన్ని మాయులుగూడ జేయబడును. (1599)

శ్రీవీర వేంకట సత్యనారాయణమూర్తిగారి యాజ్ఞానవర్తము, శ్రీ రాజా యినుగంటి వేంకట రాజగోపాలరామ సూర్యప్రకాశ రాయనింగారు. శ్రీ సిద్ధార్థి నామ సం॥ర వైత్ర బ ౧౧ సోమవారం మకాం గోదావరీజిల్లా, పెద్దాపురం తాలూకా, ఆరెంపూడి, అన్నవరం రత్నగిరి.

Advertisement for 'NUT CRACKER' cigarettes. Includes an image of the cigarette pack and text in Telugu describing the product and its availability.

Advertisement for 'భాగ్యవంతు లెవరు? ఆరోగ్యవంతులే.' (Who are the lucky ones? Those who are healthy). Includes a table of health products and their prices.

లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి.

ఆంధ్రదేశీయుల కర్తవ్యము

శ్రీ వేంకటేశ వారాహకళ్యాణ మూర్తిల వ్రాయుచున్నాడు:-

శ్రీ అనిబి సెంటు గారు రాజకీయరంగమున దిగి 1916 సంవత్సరమున ఆఖరి భారత స్వరాజ్య సమితిని నెలకొల్పిన దానిగ ఆంధ్రదేశము బిసెంటుగారి యుద్ధమునకు సర్వ విధముల ప్రోత్సహ మొనంగినది. సమితి కనుబండనగా కాఖ లోకమాన్య పట్టణపల్లెటందు సంస్థాపింప గలిగినది. ఆంధ్రుల మనఃబులలో స్వరాజ్యతారకమంత్రము నుద్ధరించుటకు ఆంధ్రభూమి సర్వకర్తల పనిచేసింది.

దీక్షాగ్రణుల జరిగినదానిగా స్వరాజ్యసమితి యంత్రాహము లేగిపోయినది. మాతృసమితిలో పాటు కాఖ సమితులు సయితము నిడురపోవుచున్నవి.

ప్రకృతి మనదేశపు రాజకీయవారసరణమున ఆనేక మార్పులు కలుగుచున్నవి. నిశ్చలదేశభక్తులగు భారతీయులీ సందిగ్ధ సమయమున నెటుల ప్రవర్తించెదరో మాతృదేశిత అత్యాచారతతో పరికింపుచున్నది. మన మిశమయమున నెట్లు ప్రవర్తించుటమో చూడవలయును.

బెసెంటుగారికి స్వరాజ్యసమితి ప్రవర్తన నచ్చక దానినుండి వీడిపోయి, తమ అభిప్రాయముల కనుకరించునట్టి శ్రోత్ర జాతీయస్వరాజ్యసమితిని నెలకొల్పుకొను చున్నారు. వారి యాశయములు ప్రకృతి మనకు నచ్చుట కష్టతరము. బిసెంటుగారికింటి యంత్రాహపురాని లగు నాయకుల అందినగాని మన సంఘము జయప్రథమగా నిర్వహించుటకు కష్టతరము. మనమిచ్చు దామెయోశయముల నామోదించువుకు ఆమె మనసమితి కాఖలకు సానుజ చేయుట కలగని మాట! ఇక మన కర్తవ్యమేమి? కట్టి వర్ధులమనియు, అసామర్థులమనియు, తలంచుకొని నుడుగుకొప్పుకొని మూలకూర్చుండ వలయునో లేక మన యాశయముల గౌరవించు మహాశయలతో సంప్రదించుకొని, మన కార్యసాధనమునకు బూనుకొనవలయునో అంధులు నిశ్చయించవలయును.

లోకమాన్యకు భారతీయులకు చిరస్మరణీయులు. మన నాయకుడు మన యాశయములను సర్వవిధముల గౌరవించుచున్నాడు. అదమోహుని స్వరాజ్యసమితి అఖండముగా పనిచేయుచున్నది. మన కోరికల కొనసాగించుటకు లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి సర్వవిధముల తోడ్పడుటకు బద్ధకంకణము కట్టుకొనియున్నది.

ఆంధ్రదేశము లోకమాన్యని యీ సమితికాత్యధ్యమిచ్చిన మనము పుణ్యనీతులము మన నాయకులగు లోకమాన్యని కార్యసాధనమున కెంతయు సహాయము చేసినవారమగుచును భారత దేశాశయములకు జయప్రథమగా కొనసాగించుటకు లోకమాన్యనికీ తోడ్పడినవారి మగుచును.

కానబద్ధముగ భారతవర్షమునకు అంగ్ల సామ్రాజ్యస్థ స్వరాజ్యమున ప్రసాదించిన తేజుటకు మన దేశమునందును, అంగ్లభూమియందును ఇతివృత్తుల సర్వకర్తల పని చేయుటయే లోకమాన్యని స్వరాజ్యసమితి ముఖ్యోద్దేశ్యము. సమితిలో చేరువారు, సామాన్య కొక్కిరూపాయి సమితి కార్యక్రమములకుగాను నెల్లించవలయును. సమితి యుద్దేశ్యములను కొనసాగించుటకు ప్రచార మంతయు దేశభావల లోనె జరుగును. లోకమాన్యకు సమితి యాజమాన్యమున ఆంధ్ర రాష్ట్రీయకాలకు స్థాపించుకొనుటకు తత్పరమే యుత్తరపు నీయగలరు. వ్రావిడదేశీయులు మనకన్నను ముందంజవేసి ప్రత్యేక వ్రావిడ రాష్ట్రీయకాలకు సంపాదించుకొని స్వరాజ్య ప్రచారమున కెంతయు పని చేయుచున్నాడు.

మనయాశయముల సిద్ధికొరకు లోకమాన్యకు సర్వ సదుపాయములను చూపుచున్నాడు. మనము వానినిగ్రహించుటకు ఎంతవరకు సమర్థులమో చూడవలయును.

(\* లోకమాన్యని భారత స్వరాజ్యసమితి విషయముల నింకను తెలిసికొన దలంనువారు, పూవానగరము నారాయణపేటయందున్న సమితి కార్యదర్శులగు డి. వి. గోఖలే, బి. పి. ఎల్. ఎల్. టి. గారిలో తత్తర ప్రత్యుత్తరములు జరుపుకొన ప్రార్థితులు-సంపాదకుడు.)

పోరాటమున అపజయమొందిన చేలాకన, అతనిన్నే హితులు మాస్కొనగరమునకు ఆకాశినిమానముల మీద ప్రయాణము చేయుటకు ప్రయత్నములు చేయుచున్నారని వియన్నా నుండి వచ్చిన కిరికెలన తెలియుచున్నది.

పోస్టు సెంటు జార్జిగ జేటు

మేనెల 6-వ తేదీ మంగళవారము

పల్లికు కాఖ.

రాయలవాడకుడు. రాయరావుగారు గోదావరిజిల్లా కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

జి. పి. డి. పూర్ణు ఐ. సి. ఎన్ గారు, ఇండియా ప్రభుత్వమునకు వ్యవసాయ సలహాదారుగా నియమింపబడిన.

కోనసామయ్య అద్దరుక్రింద కేరళులకు నివాసించుటకు వేతా అయ్యకం పరుతులుగాను, వాయని కేషగిరరావు నాయకుగారు నియమింపబడిరి.

అనంతపురము దేశాయి గుంటూరురావుగారు, బళ్ళారి జనరలు డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

అనంతగారు కడపగారు గంజాం జనరలు డిప్యూటీ కలెక్టరుగ నియమింపబడిరి.

స్థానికకాఖ హెచ్. హెచ్. బర్క్లెట్టు ఐ. సి. ఎన్ గారు మదరాసు కార్పొరేషను సభాధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి.

చిత్రావ జిల్లాజ్యోత్సుకు పి. ఎం. కె. ఎ. రామస్వామియ్య త్రయ్యశ్రేష్ఠిగారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

తెనాలి యనిసిపాలిటికి రావుబహదరు చెమిటిగంటి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యులు గారు ఆధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

గుత్తితాలూకా బోర్డుకు జె. వెద్దనూర్పూర్జీ గారు సభ్యులుగా నియమితులైరి.

బళ్ళారి మునిసిపల సభకు ఎన్. వారాహకళ్యాణ రావు డి. పి. బి. ఎల్ గారు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

గంజాము మండలమునందలి గుంటూరు తాలూకా బోర్డుకు క్యామనుందర సంధాగాను సభ్యులైరి.

మాజీటి లక్ష్మీవరసేంద్రరావుగారు బందరు మునిసిపల సంఘసభ్యులైరి

గోదావరిజిల్లా పోలవరముతాలూకాబోర్డుకు లింగం జగన్నాధరావు డి. పి గారు ప్రభుత్వముచేత సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

గుడివాడతాలూకా బోర్డుకు కాస్సాబు సామేలు గారు ప్రభుత్వముచేత సభ్యులైరి.

విద్యా కాఖ.

హెబ్రీ డాక్టరులు గారు గవర్నమెంటు మ్యూసియము నకు నూపరింకెం డెంటుగా నియమింపబడిరి.

జి. సోమయ్య గారు నెల్లూరు గవర్నమెంటు ప్రెయిమిగున్సూలులో రెండవ అసిస్టెంటుగ నియమింపబడిరి.

వి. కృష్ణయ్య గారు తిరువతి రెంజికి నలు అసిస్టెంటు ఇన్స్ పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

రాయనజ ఆశ్రయంగారు రాజువోటి గవర్నమెంటు ప్రెయిమిగున్సూలుకు హెడ్మాస్టరుగ నియమింపబడిరి.

ఆర్. సీతాకామా రావుగారు కృష్ణా గుంటూరు బాలికా పాఠశాలలకు నలు అసిస్టెంటు ఇన్స్ పెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

అవెనుగారు సిండికేటు సభ్యులుగ తిరిగి నియమితులైరి.

రిజిస్ట్రేషను కాఖ.

కోటకేషగిరరావుగారు భీమవరమునకును.

బులురు వెంకటేశ్వర్లు గారు అద్దంకికి.  
గణపతి వేంకటా శ్రీనివాస కర్నూలుజిల్లావ్యాపకకిని.  
పాలకూరి నారాయణమూర్తి గారు గజపతిగరమునకును.

సబురీజిప్టోరులుగా నియమింపబడిరి.

వ్యాపక కాఖ

తిరువారాయనాచార్యులుగారు ఇన్ సాల్వెన్సీ ఎజ్జుటులకు ఆఫీసులు ఆస్పశనిగా నియమింపబడిరి.

ఫార్మకూ కాఖ

చార్లెసు మోహనగారు కడపకు కడపజిల్లానుండి దక్షిణ రేవెంకుకు మార్పబడిరి.

కె. జి. నుందెర గారు రావుగారు నెల్లూరు రే జికి నియమింపబడిరి.

ఫెలిక్స్ వర్క్సు కాఖ.

ఎం. గణపతి ఆశ్రయంగారు గుంటూరు మునిసిపల సబుడివిజుకు ఇంజనీయులుగా నియమింపబడిరి.

టి.వి. నూర్యవారాయణగారు గోదావరి పడమర డివిజనుకు బదలాయింపబడిరి.

కె. కుప్పస్వామయ్యగారు గుంటూరు డివిజనుకును, వైద్యసాధనయ్యగారు గోదావరి పడమరకును బదలాయింపబడిరి.

వ్యవసాయకాఖ

టి. బుధవిభేయరావుగారు అంకాపల్లి వ్యవసాయ క్షేత్రమునకు మార్పబడిరి.

జాతీయ విశ్వవిద్యాలయము:- జాతీయ విశ్వవిద్యాలయమునకు నై నుచాన్సిలరుగా వచ్చు మానసియు లగు దివానుబహదరు న్యాయమూర్తి పదాశీమ్యులుగాను ప్రభుత్వముచేత నిర్బంధ జవలన తమ పదవికి రాజీనామా యిచ్చిరను సంగతి ఎల్లరకును తెలిసియేయున్నది. విశ్వ విశ్వవిద్యాలయ కార్యనిర్వాహక సంఘమునకు సమావేశమై న్యాయమూర్తి సదాశివయ్యగారు రాజీనామా నంగీకరించి, వాస్థానేచాలకాలము అనంతేశ్వరున సంస్థానమునందలి హైకోర్టునందు న్యాయమూర్తులుగనండి, ప్రకృతి అద్వైతము జనరలుగానూ అందరావుగారు తాత్కాలికముగా నై ను చాన్సిలరుగా నియమింపబడిరి. కార్యనిర్వాహక సంఘాధ్యక్షులరా లగు అనిబి సెంటుగారి ఆంగ్లభూమినుండి తిరిగివచ్చునంతవరకు వాస్థానే చార్జి అవండేలుగారిని నియమించిరి.

ఏ.ప్రియ, 7-వ తేదీ కలకత్తాగరమున కుర్రేంద్రచాధ డెక్లరే గారి ఆధిపత్యముక్రింద జరిగిన ఆఖరి బారతదేశ విరివాద సభోపసంఘసభయందు ఈ క్రిందిసభ్యులు తత్పరపరము మున జేర్చుకొనబడిరి.- ఎన్. నుబ్బరావుపంతులు, డి. వి. పి. కేశవస్వామి, డి. వి. ఎల్. పి. గోవిందరావుకు అయ్యయ్య, గో. ఎమ్. రామచంద్రరావు, కె. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, జి. పి. వేంకటేశుగారు.

నెల్లూరు గవర్నమెంటు మహాయుధీకు రాలికానాథ కాల వార్షికోత్సవము:- ఈ వార్షికోత్సవమునకు ఈ జిల్లా డాక్టరుగారి భార్య అగ్రానివాధిపత్యముక్రింద మేనెల 1 తేదీ జరిగినది. ఈ యూరీగోని ఆశేకప్రాయమా మహాయుధీకు శ్రీమ ఆశుకృష్ణమునకు విచ్చేసిరి. ఉత్సవమునకు యుధా విధిగాను జయప్రథమగాను జరిగెను.

మంచి మేలు వస్తువులనే ప్రోగు చేయుము.
రాణిపేటలో నుండు ఈస్టిండియా డిస్ట్రిబ్యూట్ అండు మంగర్ ఫ్యాక్టరీస్ (లిమిటెడ్)
కంపెనీవారి రసాయనిక కాఖవారిచే తయారుచేయబడిన మంచి మేలైన
ఎవ్సమ్ వుప్పు పచ్చ అన్నభేది
ఆర్కాటు అంటురోగ నివారణద్రవము
వివరములకు, ధరల జాబితాకు యిట్లు వ్రాయుడు:
ప్యారీ అండు కంపెనీ, మేనేజింగు ఏజంట్లు,
పోస్టు బాక్సు నెం. 12. మద్రాసు.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1919-వ సం॥ మే నెల 7-వ తేది

బుధవారము.

విషయదశ.

పంజాబునందు సర్ మైకేలు ఓడ్డయరుగారు యథేచ్ఛగ నేలుచున్నారు. మహాశక్తిమంతిమైన దేశసంరక్షక శాసనమువలన మార్వలు లాకు పువ్వులు పించెలు పండ్లు పుట్టుచున్నవి. యధా వ్యవహారార్హమునకై నిర్మితమైన దేశసంరక్షక శాసనమువలన నీ మహాప్రయోజనము సమకూడునని శాసననిర్మాతలైనను తలచెట్టి యుండదు. యధానిర్వహణమునకై నిర్మితమైన దేశసంరక్షక శాసనమును సామాన్యవిషయములకై వినియోగించినపుడు ప్రజలకు చిత్తవిభ్రాంతి గలుగుచున్నది. దేశపుద్వ్యవస్థయంతయును దుర్బలపెడన ననుభవించుచున్న పంజాబుమీదను ప్రసరించుచున్నది. మూర్ఖ మౌఖ్యమైనతేది ఓడ్డయరుగారు "పంజాబు ప్రశాంతిస్థితియందు గలదు. విద్రోహుల బాధ లించును ఫలవంతముగా లేదు. ప్రజల రాజభక్తి సంప్రదనీయము. పంజాబు ఇతరరాష్ట్రములందలి యాందోళనకర్తలకు గణపాతమును జేయగలదు" అని తెలిపియుండిరి. తరువాతను అయిదు దినములకు పంజాబునందు మహాకలవర ముదయించినది. ప్రశాంతిస్థితియందున్న దేశమున నాలుగు దినములలో తారు మారుచేయుటకు రౌటుచట్టమునకు గాని సత్యాగ్రహమునకు గాని సామర్థ్యము గలవా యని విచారజ్ఞులు పరిశీలించి నిర్ణయించుట ధర్మము. ఓడ్డయరుగారికి వారి యంతరాత్మ సంపూర్ణస్పృహతో సాయము నుపదేశించవచ్చును. కాని ఆ యుపాయము ప్రయోజనశూన్య మని ఓడ్డయరుగారి పరిపాలనకాలమే రుజువు చేయుచున్నది. పంజాబునందు ప్రజలహృదయములందు శాంతి యున్న సత్యాగ్రహము రౌటు బిల్లులు దురంతక కార్యములను గలిగించి యుండవు. ఇవి కాకతాళీకు ముగ నిమిత్తకారణములు. ఓడ్డయరు గారి నిర్బంధకార్యములు నాయకుల ప్రవాసములును నీ దుష్ఫలికి మూలకారణములు. మార్వలు లా ముఖమున నిర్ణయింప బడుచున్న ఉరిశిక్షలు ద్వీపాంతరవాసశిక్షలు కఠినదండములు నిర్బంధ ప్రవాసములు గలంగజేయగల ఫలము నెవరు నిర్ణయించి గలరు? ఓడ్డయరు గారు శిక్షలను తగ్గించి దయను జూపింప సమకట్టివందులకు వారు వందులు. మార్వలు లా సాధనమున నందల నుండికి వెంటవెంట శిక్షలు విధించబడుచున్నవి. పంజాబునందనేక స్థలములందు మార్వలు లా కోర్టులు స్థాపించబడినవి. ఆకోర్టు నేరీతిని మార్వలుల సహాయములమున నైనను న్యాయవిచారమును జేయుచున్నదియును నిర్ణయించుటకు తగిన యాధారములు లేవు. అధికారుల ప్రకటనలు సివిలుమిలిటరీ గెజటు ప్రకటనలు మాత్ర మే యాధారముగ నున్నవి. దేశీయవృత్తికు నియంత్రకుని యనుమతినిబొంది మార్వలు ప్రవర్తించవలయును. శాసనవి భారాప్రచారమును మూనినది. పంజాబునందు మహాత్మ్య గాంధీజీ జయముగాక యను నటులు యాచార్య ఓడ్డయరు గారికి జయముగాక గాక యే ఘోషించువారును గలరు. మార్వలు లాకు జయము అనినటులు కొరడాదెబ్బలకు జయము అని జనులు కేకలు వేయుచున్నరు. కాని

ఈ జయఘోషలు సత్యమైన జయఘోషలేనా ధర్మమైన జయఘోషలేనా యని దేశజేమాభిలాషులు ప్రశ్నింపవలసియున్నారు. ప్రజల హృదయములందు ప్రేమను గలిగించుట జేమమునకు ప్రయోజనకరము గాని భయమును కలిగించుట ప్రయోజనకరము గాదు. పంజాబునందు ఓడ్డయరుగారి పేరు శాంతిస్థాపనమునకు పేర్కొని గాంచినను ప్రజల మన్ననలకు పేర్కొని గాంచ నేరదు. దుర్జనులను దండించుట రాజనీతి. వారి దండనమునకై ప్రజలు పాలకులకు దోడ్పడి శాంతిని స్థాపించుట పరమధర్మము. దేశాభ్యుదయమునకు శాంతిస్థాపనము మూలాధారము. కాని అపరాధులతోపాటు నిరపరాధులను దండించుట రాజనీతి గాదు. మార్వలుల కోర్టులందు సామాన్యకోర్టులందు వలె న్యాయ విమర్శనమున కవకాశము లేదు. పంజాబునందు శాంతి ప్రతిష్ఠిత మైనదని యధికారుల ప్రకటనలు తెలుపుచున్నవి. శాంతి స్థాపితమైనపుడు ప్రజల యందు స్థిరశాంతిని స్థాపించుటకై మార్వలులను వెంటనే యువసంహరించుట యవసరము. మార్వలుల వివిధమున నిర్వహించబడు చున్నదియును నితరరాష్ట్రవాసులకు విశేషము చేయుటకు ప్రజాప్రతినిధుల ముఖమున పంజాబురాష్ట్ర వ్యవహారములను లోకమునకు వెల్లడిచేయుట యవసరము. లోకశాంతికి దయవలె శాసనములు సాధనములు గావని పాలకవర్గ మిప్పు డైనను గ్రహించి పంజాబునందు మిథిర శాంతిని స్థాపించుటకు బూనుకొనుట యుచితము. ఓడ్డయరుగారి పరిపాలనకాలము ఏప్రిలు 24-వ తేదితో ముగిసినది. సర్ మూర్త్యుగనుగారు పంజాబునకు పోయి యున్నారు. కాని ఇంకను ఓడ్డయరుగారు 12-వ తేది మోంటుగొమరియందు దర్బారును జేయునున్నారు. ఈ కాలవిలంబము సిమ్లాపాలకవర్గపు దృక్పథమును వెల్లడిచేయుచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములు

పంజాబునందలి దుష్కార్యములకు రౌటు బిల్లులు సత్యాగ్రహము గారణములుగావని ఇతర రాష్ట్రములందలి ప్రశాంతిస్థితి రుజువు చేయుచున్నది. గతించిన మూడేండ్లయందును చెన్నపురి బొంబాయి రాష్ట్రములందు జరిగిన రాజ్యాంగాందోళన మితర పంజాబునందు జరిగియుండలేదు. అయినను చెన్నపురిరాష్ట్రమునందేవిధమైన యల్లడులును జరిగియుండలేదు. మహాత్మ్య గాంధీ బొంబాయిరాష్ట్రమునందు మూడు దినములలో మార్వలులతో నిమిత్తము లేకను ప్రశాంతిస్థితిని స్థాపించెను. ప్రజాప్రియుడైన హార్డిమను గాంధీ నిర్బంధప్రవాసము గలిగినపుడు ప్రజలు, కరమశాంతిమును బ్రకటించిరి. బొంబాయి పాలకులు ప్రజాపక్షవలంబకు డైన హార్డిమనుగాంధీ నవారోగ్యస్థితియందు ప్రవాసశిక్షను విధించిరి. క్రాంతికు వృత్తిక ధరావతును కైంకర్యముచేసిరి. వృత్తికా ప్రచారణమునకు నియంత్రకుని నిషేధించిరి. ముద్రణ శాసనమును దేశసంరక్షక శాసనమును గలిపి భారతాయత్రమునవలె ప్రయోగించిరి. అయినను బొంబాయియందు సభలు నూడలేదు. అల్లరులు జరుగలేదు. ఆందోళనము గలంగలేదు. తెలంగాణు గాని ప్రవాససమయమున జేసిన మహావాందోళనమునకును హార్డిమనుగాంధీ ప్రవాససమయమునందు జూపిన ప్రశాంతిస్వభావమునకును గల వ్యత్యస్తము నాయకులకును పాఠకులకును యుచి పాఠమును నేర్పుచున్నది. హార్డిమ అత్యుత్తి నాయకుల సల్లక్షములు గావు. త్యాగము నిగ్రహము నాయకుల సల్లక్షణములు. మహాత్మ్య యాత్మశక్తికి గల ప్రభావము బొంబులకుగాని మరఫీరంగులకుగాని తుపా

కులకుగాని మార్వలులకుగాని నిర్బంధశాసనములకుగాని లేదు. మహాత్మ్య గాంధీ ఈధర్మమును స్థాపించి భరతఖండమును లోకమును నుద్ధరించుటకు సమకట్టెను. బలధర్మమునందు విశ్వాసము గల పాలకు లిప్పుడైనను సత్యాగ్రహసందేశమును గ్రహించి స్థిరశాంతి ప్రతిష్ఠాపనకై పూనుకొనుట సమంజసము. రవీంద్రవాఘు తొక మిత్రునకు బంపిన లేఖయందు ధర్మసందేశమే గలదు.

"పశుబలమున మన్నత్యమున నైతికశక్తిని నెలకొల్పవలయునని ఆతడు చేసిన ప్రయత్నములు తాత్కాలిక విఫలత గాంచినపుడు, స్వాతంత్ర్యము లేకయే విజయమును పొందగోరువారు, రాజకీయ దాస్యజీవనముండి నుఖముగ కాలము గడపవలయువారు, ఈమహానీయుని సేవించినపుడు, గాంధీగారి వ్యక్తిత్వవిశేషతేజముతో విరాజిల్లుకొనినది. ఈతడు మతోదేవ సుమకుచే, ఎట్టి కష్టములు వచ్చినను, రానున్న మనకు విచారము కలుగుటలేదు. ఈయనాధర్మము ఆసంఖ్యాకులలో న్యాయముగా నవసరము లేదు అని కాశ్యపియగ ముడుటగలదు. కొందరు పిటికీ పండులచే నిది తిరస్కృతమైనదను కారణమున, నీ పక్షమున వ్యవహారములన్నియును లేదని నుడువుటకు నీయ లేదు. ఈ సందర్భములయందు మహాత్మునికి నా నమస్కారము లని చెప్పుడు."

ఇట్లు

రవీంద్రవాఘ కామారు.

ధర్మబద్ధమైన సచ్చాంతిని స్థాపించుటకై సకల జనులు గంధీ మహాత్ముని యాదేశములను శిరసా వహించి ప్రవర్తించిన, సకలసభములు గలుగగలవు. ధర్మము గలిగిన, విజయము గలుగునను పరమధర్మము వ్యర్థము గాదు.

వ్యవసాయమాధ్యమికపాఠశాలలు

ఇట్టి పాఠశాలలను, ప్రభుత్వమువారు రెంటి నేర్పరుకడలచి, యందు కవసరమును సూచనల గావించుటకును, పల్లెటూళ్ల విద్య నభివృద్ధి జేయుటకేర్పాటుల సూచించుటకును, ఉపసంఘము నొకదాని నేర్పరచిరి. ఈ సంఘమునా రిప్పుడు తమ సూచనల ప్రచురించిరి. మాధ్యమిక పాఠశాలల నేర్పరుకడముందు, తగిన యుపాధ్యాయులను సంపాదించవలయు ననియు, ఈ యుపాధ్యాయులు సాధ్య మగునంతవరకు కర్షక సంఘమునకు జేందిననా రుండుట యావశ్యక మనియు, తగిన కరనగ్రంథము లిప్పుడు లేకుండుటచే నాటిని తయారు జేయుటకు యావశ్యక మనియు, తగిన యుపాధ్యాయులు మలబారు మండలములో నిదరు మూత్రమే యుండుటచే మలబారులోని తలివరాంబ అను గ్రామములో నట్టి పాఠశాల నొకదాని నెలకొల్పవలయుననియు, క్రమశిక్షింపిన ఉపాధ్యాయులు లభించిన పిమ్మట, నాల్గు ప్రదేశములలో, పాఠశాలల నెలకొల్పవచ్చు ననియు, తెలుగు దేశమున గుంటూరు మండలమున గాని విశాఖపట్టణ మండలమునగాని పాఠశాల నెలకొల్పవచ్చు ననియు, మొదలుగాగల సూచనల నీ సంఘమువారు గావించిరి. ఇందుచే ప్రభుత్వము వారు తమ యభిప్రాయమును ప్రచురించిరి. తలివరాంబలో 1920 సంవత్సరము మే నెల నుండియు, మాధ్యమిక పాఠశాల నొకదానిని స్థాపించుటకు, ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించిరి. తెలుగు మండలములో నొకచోటను, తమిళ దేశమునందొకచోటను, మాధ్యమిక పాఠశాలల స్థాపించుటకు ప్రభుత్వమువారు రిదివరకే నుద్వమిగిరి. అందుచే పిటిని త్వరలో స్థాపించుట కనవసరము సూచనలను, వ్యవసాయ శాఖాధ్యక్షులు త్వరలో పంపవలయునని, ప్రభుత్వమువారు గోరుచున్నారు. తగిన కరన గ్రంథముల దయారు జేయుటకు ప్రభుత్వమువారు రంగీకరించు చున్నను, ఇందుకొరకై యుద్యోగులను కొంతకాలము ప్ర



తేజస్వీ కనిపించి నియమింపవలయునా యని దెలుపుటకు, వ్యవసాయ, విద్యాభ్యాసములు కొరబడిరి. ఉపసంఘ సూచనలలో నొక ముఖ్యవిషయము గలదు. వ్యవసాయవిద్య నేర్పడే వారు, సాధ్యమగు సంతవరకు కర్షకసంఘములోని వారుగ నుండుట యవసరము. కర్షకుల యనుభవముల గ్రహింపలేనివారు వారికి తగిన విద్య గలవలయు. స్థానిక వ్యవసాయకర్షకులలో వీరికి చక్కని యభివీక్ష ముండుట యవసరము. ఇంతవరకును, వ్యవసాయ పాఠశాలలలో గలవెడి విద్యకును, కర్షకుల దైనికచర్యకును సంబంధములేగా నుండకుండుటచే, కర్షకుల శాలుర నీ పాఠశాల లొకరింపకున్నవి. కమిటీవారి సూచన గూర్చి ప్రభుత్వమువారికి యభిప్రాయము గనుపరచిరి తెలియకున్నది. ఆంధ్రదేశమునం దిట్టి పాఠశాలను త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వము వారు ప్రయత్నించుట, సంప్రదనీయము.

ప్రెస్సు శాసనము

మద్రాసు ప్రెస్సు పత్రిక యిటుల వ్రాయుచున్నది: "ప్రెస్సు శాసన మిప్పుడు ఉపయోగకరముగ నున్నను, బాధ్యత గల పత్రికలు వెలువడునటుల జేయుట కింతకన్నను మంచిమార్గము గలదని మా యభిప్రాయము. లండను విశ్వవిద్యాలయ మందువలె, వార్తాపత్రికా నిర్వహణమునందు శిక్షణము గలపు తరగతుల నేర్పరచుట యవసరము. ప్రెస్సు శాసనము, కొంతవరకు మాత్రమే పనిజేయుచున్నది. కాని ప్రధాన సమస్య నది పరిష్కరింపజాలదు. ముఖ్యవిషయములు రెండుగలవు. మొదటిది, సుశిక్షితులగు మనుజుల సంపాదించుట. రెండవది, అట్టివారికి తగిన వేతనముల నొసగుట. వార్తాపత్రికాధికతుల యభిప్రాయముగాక, నిజముగ భుజిచేసెడి సంపాదకుల యభిప్రాయమునే యిప్పుడు గనుగొనవలసి యున్నది. విశ్వవిద్యాలయశిక్షణావకాశము ననేకులు దీసికొనునెడల, వారల కుచితస్థాన మేల నొసగబడనూడదో తెలియదు. అధికారులు వార్తాపత్రికలపై నెక్కు డధికారము వహించుచున్న కొలందిని, మానసికోద్రేక మింకను బెరుగుచునే యుండును. లాభ మెంతమాత్రము గలుగదు. ప్రభుత్వమువారు వార్తాపత్రికాశిక్షణము విద్యలో నొక భాగముగ నుండవలయునని సంగీకరించుచో, సమర్థులగు శిక్షకుల నేర్పాటుజేయుట కష్టముగాను. ఖరీదముగు నభిప్రాయముల మే మిప్పుడు దెలుపక మానితిమి. కాని చక్కనిదేశీయ పత్రికలు వెలువడవలయు ననిన, మూలకారణముల గనుగొనక ఫలితములకు మాత్రమే ప్రతిక్రియల నుపయోగించు పద్ధతివైననే, ఆధారపడియుండుట మంచి మార్గము గాదు. ప్రెస్సు శాసనపు లోప మిదియే. దానిని విడనాడుటకు వీలు లేదు. కాని, పోలీసు వారి వైననే, అది విశేషముగ నాధారపడి యుండును. సివిలు శాఖయందువలెనే, వార్తాపత్రికా ప్రపంచమునందు గూడ, పోలీసువారికి చోటు గలదు. కాని, విద్యాబోధకునికి గూడ తగిన స్థానము గలదని గ్రహించుట యవసరము."

హార్మి మనుగారి ప్రవాసము

"ఎంపైరు" పత్రిక యీ విషయము గూర్చి యిట్లు వ్రాయుచున్నది: "అతివాదులు మరల విజములైనట్లు కాన్పించుచున్నది. హార్మి మనుగారి ప్రవాసమునకు భారత దేశములో ఆందోళన మేమియు లేకుండుట మాకు కొంత ఆశ్చర్యజనకముగ నున్నది. విదేశీయుడగు నీ బోలివిక్కు నెడల బోలివిక్కు రాజనీతిజ్ఞులు చూపిన

కృతఘ్నులకు నిందార్హులని చెప్పవచ్చును. కాని, మా సమకాలిక దెలివిన వాక్యములు మమ్ములను విస్మితుల చేసినవి. హార్మి మనుగారి ప్రవాసశిక్ష యెల్లరకు సంతోషావహ మని మహాత్మాగాంధీ తెలుపు వాక్యములబట్టి ఆతడు (గాంధీగారు) వైకికనబడు విధమున సంపూర్ణముగ ఆదర్శప్రేరితుడుగాని, బోలివిక్కు ప్రతికూలుడుగాని కాడని గ్రహించితిమి. కొంత కాలమునుండి హార్మి మనుగారిని లండను నగరమున లేనకు సహాయార్థము రమ్మని తిలకు గారు ఉత్తరముల వ్రాసి బాధించుచుండి రనియు, ఆతని యప్రాసూసారముగ "బాంబాయి క్రానికలు" కత్రికా సంపాదకుడు ఆంగ్ల దేశము నకు వెడలనున్న దనియు తెలియుచున్నది. ఇప్పుడీతడు ప్రభుత్వమువారి వ్యయముమీద యూరపు దేశమునకు సుఖప్రయాణ మొనరించుచున్నాడు. ఈవై విషయములు నిజమగునెడల, హార్మి మనుగారు స్థూలముగ నాంగ్ల దేశము వెడలుటకును, హోము రూలు సమితికి ధనవ్యయము లేకుండుటకును ప్రభుత్వపు టుత్తరవే కారణభూతమగుటచే, ఈ కార్యమునకు హోమురూలర్లు సంతసింపవలసిన దని గాంధీ మహాత్ముడు గావించిన యుపదేశ మెంతయు సందర్భయుతముగ నున్నది."

మానసియులగు రామస్వామయ్యగారు: "సి. పి. రామస్వామయ్యగారు నేడు బొంబాయికి వచ్చి రనియు, త్వరలో ఆఖిలభారత స్వరాజ్య సమితి తరపున ఇంగ్లండు వెళ్లెదని కంటిలవ తెలియుచున్నది."

మణిపురపు పత్రికలు: మణిపురపు పత్రికలుగా గ్వాలియరు రాష్ట్రము, ఛిరుపోలీసు నూపరిండుట కాక టుల్లాఖానా గిల్లె చెప్పి: ఈజిల్లాలో ఆయాకర మైన దొరుకుగాండ్ర నుంపులు చూప గలవు. అందులో ఒక గుంపు బాచాలత్ముడు ఆనంద నాయకత్వమున నున్నది. నేటి ఈగుంపుల ఆవార్త కనుగొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నామి. 1918 సంవత్సరము జనవరి 31 వ తేదీన ఈగుంపువారు అడవిలో సమావేశమైన వార్త తెలిసినది. నేడు ఆ సమావేశము లగు బలముతో అడవికి వెళ్లి వారిని మట్టించితిరి. దొరుకు గాండ్రనున్న కొంతమంది ఉదయయంతట నేరియుండవలయునని కలంబితిమి. అది జూడన చలి హెచ్చుగా నుండుటచే పోలీసువారు కొందరు తుపాకులను కాల్పు ప్రారంభించిరి. దొరుకు గాండ్రు ఈ కల్లుజనులని, మమ్ము రావలసిన దని పిలిచి మాపై తుపాకుల కాల్పు ప్రారంభించిరి మేమును వారిపై తుపాకులు కాల్పితిమి. 19 వరు గలగుంపులో ఒకడు తప్పిపోయెను. 8 గురు గాయములచే చనిపోయిరి. వారి నాయకుడు బాచాలత్ముడు ఆనందమును, మరియొక దొరుకు గాడు మాన్యు గొండలాయకు పోలీసువారిచే పట్టుకొనబడిరి. మణిపురపుజిల్లాపటములు రెండుకు ఒక్కనోటుబుట్టును, మరొకొన్ని పత్రములకు గుండాయలు అధీనములో నున్నవి. మాజీ హోమ ప్రభుత్వమున వాహిల్లాఖాను గారు కలెక్టరీసాగ గృహము ప్రక్కలనగృహము ఉన్నదనియు, ఈజిల్లు ఒకసారి అడ్డను ఇవ్వబడినదియు, తరువాతి విద్యార్థులకు ఇవ్వబడినదియు తెలిసి, తరువాత రమణుడు వచ్చినది. అయిదారు నెలలు అయినతరువాత వారు వెడలిపోయిరి. టిహాకాయలచప్పుడు వినినట్లు నాకు భావము వచ్చుచున్నది. రాత్రి పదిగంటలకు నేను వారలకు పిలిచి, వైద్యగడియిండుటచేట టిహాకాయలు కాల్పులవలన ఆజ్ఞాపించితిరి. మరునటియందయమున ఆగృహములోని ఒకవిద్యార్థి చేతికి కల్లు కట్టుకొని నేని వామ్మోలను నిచ్చెను.

చామర్ల కోట: గోదావరిజిల్లా కాకనాడ తాలూకా బోద్దులో చేరిన చామర్ల కోట గ్రామము విద్యావిషయమున చాలకాలమునుండి కొంతవడ యున్నది. కేటిగర్ర ఇచ్చటి బాచారుకు, ముఖ్యముగా క్రిందిపాఠశాల పిల్లలకు, జగన్మోహనరావు, ధనమ్మప్పటికి, దగిన యాచార్యములు లేవు. నాల్గవ తరగతి నుండియు, పిల్లవాడు తల్లితండ్రుల కదలి యునుగూరుగు బస్తీలలో హైస్కూల్లోను పోవలసి వచ్చుచున్నది. ఆ కారణమున చాలమంది యున్నతవిద్య నభ్యసించ వలసిన బాలరు మా గ్రామముననుండు ప్రాథమిక విద్యాభ్యాసము లోనే విరమించవలసి వచ్చుచున్నది. కాన నీ గ్రామమున విద్యా విషయమున ప్రోత్సాహ మత్యాగత్యక మైయున్నది అని యొకరు వ్రాయుచున్నాడు.

స్థానిక వార్తలు

ప్రభుత్వ ప్రకటనము: ఈ రాజధానిలో అడవిలకు ఫిఫ్త కన్వల్యేటరును నియమించుటకు ప్రభుత్వము వారింగీకరించిరి. ప్రస్తుతము ఉత్తరపు సర్కిలులో ఫార్మెన్టు కన్వల్యేటరుగ నున్న ఎస్. కామ్స్ గారు ఈ యుద్యోగమునకు నియోజితులైరి. వీరి ప్రధానకార్యస్థానము మదరాసులో నుండును. ప్రస్తుతము అడవుల విషయమున రివిన్యూ బోర్డునకు గల అధికారిగా మీ యుద్యోగి కొనంగలడును.

హరికథ: ఈ నెల 8 తేదీ గురువారము రాత్రి 9-30 గంటలకు విజ్ఞోతియాజిల్ల పహాలో కొచ్చికడర్నూరు సంగీత పాఠశాలా ప్రధానోపాధ్యాయుని యగు శ్రీమతిపార్వతిబట్టి కన్వల్యేటరు ద్రవిడభాషలో "శ్రీరామకృష్ణ పట్టాభిషేకము" ను హార్మి హరికథ చెప్పుదురు. శ్రీమత ప్రచేత ముదితము.

తంతివార్తలు: కొంతకాలముతరకు మెనహాజీ మియాకు వంశబడు తంతివార్త లంగీకరింపబడెను.

రాత్రి 8 గంటలు మొదలు ఉదయము 8 గంటల వరకును యీ శేతములోనికి వంశబడు ఆర్మినీ తంతివార్తలు కొంతకాలముతరకు అంగీకరింపబడెను. ఈ సమయములో బంబుడు తంతివార్తలకు ఎక్కువెక్కు చార్జీ నీయవలెను.

డాక్టరు నాయురుగారి వయనము:

డాక్టరు నాయురుగారు బ్రాహ్మజేతరుల తరపున ఇంగ్లండున పనిజేయుటకు నిన్న సాయంత్రము బొంబాయిమొయి బువందు ప్రయాణమై వెళ్లిరి. డాక్టరుగారిని సాగ నంపుటకు నెల్లటూ స్టేషనుకు దిశాను బహదరు త్యాగరాయశ్రేష్ఠి, దొరైరాజు, సింగంపట్టి జమీందారు, మేజర్ గోపాల్లా స్వీత్సు, క్రూమ, మరాఠులు ఉస్మాను, టి. కుతిరాజులు మొదలి యారు, ఎస్. పి. రామస్వామిమొదలియారుగారు విచ్చేసిరి. డాక్టరుగారికి మిత్రుల నేతలు పూజామాలలు వేసి ఆంగ్ల దేశీయుల బ్రాహ్మజేతరుల కోరికలు కొనసాగించుటకు పని చేయ నాశీర్వదించిరి.

డాక్టరు నాయురుగారు బొంబాయినుండి ఆదివారము వాడు ఇంగ్లండునకు వయనమై వెళ్లుదురు.

లోకమాన్యుని స్వరాజ్యసమితి: లోకమాన్యుని స్వరాజ్యసమితి తరపున ఆంగ్లభూమికి వెళ్లి కాంగ్రెసు కోరికలను ఆంగ్లప్రజలకు తెలియజేయుటకు శ్రీమంతు యిం రామజీ కల్కాయగారు కొద్దిదినములక్రిందట బొంబాయిని వీడి వెళ్లిరి. మానసియులగు జి. ఎస్. కనర్లే గారు సమరము త్వరలో ఇంగ్లండుకు వెళ్లెదరు.

మదరాసు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము:

ఈ సంఘమువారు కార్యరీత్యావారసభవారి అవసరమూదేశము యీ నెల 7 తేదీ బుధవారము సాయంత్రము 5 గంటలకు సమావేశసభాలో జరుగును. అయిదు పంజాబులోని స్థితిని స్వయముగా నరయుటకు గొ. శ్రేష్ఠ, కన్వల్యేటరుగ అయ్యంగారును వంపు నూచము చర్చింపబడును.

రామమోహన సభ:

ఈసభవారు చెన్నపురి జ్యూరైజ్ ప్రాజెక్టులో అంతికాలమునకు ముగిసే స్థాపించబడి ప్రజల విరోధాథ మొకనాటికాల నేర్పరిచి, తాము ప్రదర్శించెడి సకల నాటకముల కన్యుబడినతరువాత వీరులకు విద్యావాద విషయముగ నీ వినియోగించుటపై పరదర్శానునీయ మైన మణిదేశమును కలిగియున్నారని తెలియజేయుట కొంత యీ సంతసింప వచ్చును. ఇందుకు తార్కాణముగా ఈ చెన్నపురి వెన్దిలా యునివేసు వమ్మలు పోడియంగడి సమీపమున పట్టురాసెప్పు మొదలిపిల్లి కపాలసంఖ్య 2 గల గృహమునందు స్థాపించబడియున్న పుణిటి ధర్మసాతకాల నొకటిని వైసభవారు తమ సభ ప్రేరేపి చేర్చుకొని అందులకు కాగల సకల ఖర్చులను సదకు సభవారే నిర్వహించునట్లు గలించి బుధవారమువాడు అనగా 1919 సం. ఏప్రిలు నెల 30 వ తారీఖు సాయంత్రమున జరిగిన ఏడవ సభయొక్క డైరెక్టర్ల మీటింగులో నొక తీర్మానము కాబడినది. యిది మిక్కిలి శ్రోతసార్థము.

హిందూదేశపు విషాదస్థితి.

కల్లోలవివరములు

సివిల్ అండు మిలిటరీ గజెటు ప్రత్యేకవిలేఖరుడు లాలి పూనకట్టా ప్రాంతములవలన ఈ కల్లోలముల వివరములు పరిశీలించుటకు బయలుదేరినది.

కొంతమంది అచ్యుతసరపు అంధోళ నాకాయలు అక్కడ కల్లోలము ముగిసిన తరువాత యిచ్చుకనుండు ప్రజలను తురి కొలుపుటకు యేతెంచిరి. లాలిపూనకట్టాను విచారించిన ఈ క్రిందిరిగ నన్నట్లు తెలియుచున్నది. రివల్యూషనరీ లాలిపూనకట్టాను సత్యాగ్రహద్రోహ గౌరవార్థము పనులన్నియు ఆపి వేయవలసినది. కాంగ్రెసు కమిటీవారు ఒక సభ చేసి రాజేటు లిల్లును మార్పు చేయవలసినదని పెక్కిరి ఆఫీస్ లు గారికి విజ్ఞప్తిని పంపిరి.

రాజోపు వారములో అంత ఎదుర్కొను ఏమియు జరగలేదు. కాని లాలిపూనకట్టా 10-వ తేది నుండి కలకత్తా అరంభమై ట్టు కనుపించినది. అంగడులు అన్నియు క్రమ క్రమముగ మూసివేయబడినవి. 18-వ తేది అదివారము నాడు కొంతమంది ప్రజలు గుంపులుగుంపులుగా కూడిరి. 14-వ తేది సోమవారమునాడు చాల భయంకరముగ నుండెను. చాలమంది పీడ్లను మున్నగు ఉద్యోగియులు కొద్దులకు పోవుట మానివేసిరి. గవర్నమెంటు ఉద్యోగియులను రయిల్వే ఉద్యోగియులను చాలమంది తమ పనులలోనికి పోవలనని నిర్బంధపరచి జిల్లా కమిషనరీలు గారు (కలెక్టరు) బహిరంగ సభలు గవర్నమెంటువారి సెలవు లేనది కానాడవని ఉత్తరవు చేసిరి కాని సామంతులమున ఆపట్టుబడున కనిపించుచున్న ఒక సభ గావించుటకు ప్రజలు సమాజేతరైరి. అంత డిప్యూటీ కమిషనరు నాడు అచ్చటికి యేతెంచిరి. వారువచ్చునప్పటికి నుమారు 7000 మంది జనసమూహము లక్కడ సమాజేతరై మారు తెలియజేసిరి. భావోక్తకమై నట్టి సభ నిర్వహించుచుండదనియు త్వరలో తమ సభ జరిపి అందరు తమతమగృహమునకు వెళ్లిపోవలసినదనియు అజ్ఞ చేసిరి. అది చాలమందికి కోపావేశము కలిగించినది. కాని డిప్యూటీ కమిషనరుగారు 20 మంది ఉద్యోగ సంఘమును ఏర్పరచి ఆసమాజేతరై జనలను తమ వెంట వచ్చునట్లు చేసి వారిని తమతమ యిండ్లకు పోవలసినదని నిర్బంధ పెట్టిరి. మరుసటిదినముననుండి పనులన్నియు ఆగిపోయినవి. అంగడులు మూసివేయబడినవి. అచ్యుతసరమునండి, లాహోరు నుండి విప్లవకారులు ఈ జిల్లాకు రావారటంచెందిరి. కొన్ని చల్ల టూల్స్ నుండి అల్లులచేతు మెండలు పెట్టుట సాగినది. కొన్ని సిక్కులపైలయందు బంగారపు జేవాలమును గురించియు రాజేటు అట్టను గురించియు ప్రజలకు ఎత్తున అంధోళనము కలిగినది. వాటిని గురించి అబద్ధపు వదంతులు వడినవి. అందు వలన సిక్కులకు చాలకష్టముగా నున్నదని తెలియకచ్చుచున్నది. 2 పెద్దసిక్కులపైల యందు రెండు సభలు జరిగినవి. అంత ఆనాడల్లయందుండు జనులు పూర్వము గృహములను కొల్లపెట్టి తగుల పెట్టుటకు సన్నద్ధులై బయలుదేరిరి. అకాంతము ఎత్తున కాసాగెను. యంతవరకు లాలిపూనకట్టాను నై నకడ కములు రాలేదు. 18-వ తేదీన జరిగిన కల్లోలములన డిప్యూటీ కమిషనరుగారు కొన్ని అక్రమదళములను పిలిపించి కొంతమంది రాజభక్తి పరాయణులగు డిరిజనులను అక్కూర్చున్న నై నకడ రక్షకులుగా ఏర్పరిచి. రైయిల్వే మార్గమున కాసాడుటకు తగు ప్రయత్నములు చేయబడినవి. 15-వ తేది రాత్రి కొవారు ప్రేమను తగుల పెట్టబడినట్లు గమనించు తెలిసినది. ముల్తాను నుండి 16-వ తేది ఉదయమునకు చాలమంది నై నకడకు లాలిపూనకట్టా వచ్చినవి. అంతలో డిప్యూటీ కమిషనరుగారికి, సంగాలాకు 8 మైళ్లదూరమున నున్న మోహను ప్రేమను కొంత జనసమూహములవలన తగుల పెట్టబడినట్లును అటుపిమ్మట వారు సంగాలాకు ఏతెంచుటకు బయలుదేరినట్లును సమాచారము తెలిసినది. సంగాలా, లాలిపూనకట్టా మార్గమున నున్న గుజర్నవాలా జిల్లాలోని పట్టణము. ఇటీవల డిప్యూటీ కమిషనరుగారు కొంత నై నకడు సంగాలా నుండు దార్జింగు కుంపిరి. వారు సకాలమున కేతెంచిరి. తంజిలిపాట్లమెంటు అధికారులను మేముగారు తంజిలిగలను సరికేయించుటకు పోవుచుండ ఒక సిక్కువారిని పెట్టి మీద మోపిరి. అంతలో నై నకడు ఏతెంచిరి. అయినప్పటికి మేముగారు వారిని పట్టుకొనుటకు తమ రివాలవులను ఉపయోగించి పట్టుకొనిరి. ఈ సంగతియు నై నకడు ఏతెంచిన సంగతియు అంధోళ నాకాయలకు వెలిసి పోవోయిరి. సంగ

లలో కొంతమంది అంతకు కొంతవరకు వసించినది. ఇటీవల లాలిపూనకట్టాలో ఆ పట్టణమునకు 10 మైళ్లదూరమున నున్న గాటిప్రేమను ప్రాంతముననున్న తంజిలిగల తెగగట్ట బడినది. లాలిపూనకట్టా 8 మైళ్లదూరమున నున్న తంజిలిగల లన్నియు పాడుచేయబడినవి. అచ్యుతసరప్రాంతమున నున్న పల్లెలోని 18 మంది మనుష్యులు రైలుమార్గమున పాడు చేయబడు ప్రయత్నించిరి. వారు రైలును పనిపొమ్మ వాగును చేయు గుడిచెలలోనికి నుత్తులు మొదలగునవి కాజేసుకు పోవుటకు చూచిరి. అంత వారు తంజిలిగలను పాడుచేసి ముల్తానుకు సమాచారములు మున్నగునవి వదలుటకు ఆంధ్రము కలగునట్లు చేసిరి. 17-వ తేదీన లాలిపూనకట్టా గవర్నమెంటు వారి (భూసా) గడ్డికట్టలు ఘనము 8000 యాభ్యులు కలిగి యిదిగి నట్టిది పాడు చేయబడినది. దానిని అంతటితో డిగ్రుకుండ కాల్చివేసిరి. దాని వార్షుటకు తగు ప్రయత్నము చేయబడినవిగా అన్నియు కృత్యములైనవి. 18, 19-వ తేదీలలో నై నకడకు బచ్చినవి. నై నక కారము విధింపబడినది. అంగడులు తెరచబడినవి. కాంతము నెలకొల్పబడినది. డిప్యూటీ కమిషనరుగారు, గుజరన్ వాలా, గొల్లా, బోహా, టెక్కుసింగు, డిజిటాల్ నున్న సుప్రజేతరై నై నకడు పోయి చాలమందిని అరెస్టు చేసిరి. లాలిపూనకట్టా చాలమంది అరెస్టు కాబడిరి అంత యామమున 80 మంది అరెస్టు కాబడిరి. అందు 8 గురు పీదల్ల గూడ నుండి. టూటాటిక్కులపైల అవేలెను పాడుచేయబడు సన్నద్ధులైన వారు పోలీసువారివలన అరెస్టు చేయబడిరి. ఇప్పటికి కొంతకాలమునుండి లాలిపూనకట్టా కొన్ని యింతర జిల్లాలయందు కాంతము నెలకొల్పబడినది. లాలిపూనకట్టా అగ్రికల్చరల్ కాలేజీలోని వారెవరు ఈ అల్లడమును తమ వాఫీసారులవద్ద నున్నట్టి 800 మంది అంధోళ నాకాయలు గాలిపూనకట్టా కిదిగావారు పోవురై యమిద 14-వ తేదీన రాళ్లను చచ్చిరి. చాల కిటికీలు తలుపులు వగిలి పోయినవి. 15-వ తేది సాయంత్రము 7-80 గంటలకు కోవారు కామప్రేమను అక్కడనున్న రైలుబండిను కొల్లపెట్టబడినది. ఇంకెను వగులకొట్టబడినది. మోహనాలా అను గార్డు కిలా పిక్కుపురాకు పోవోయి అచ్చట నున్న ప్రేమను మార్పుకు ఆసంగతి తెలియబరచిరి. కావూరు కానా ప్రేమను మార్పు గారికి చాలావారిని అంధోళ నాకాయలు కలగజేసిరి. 15-వ తేది రాత్రి 10-30 గంటలకు మోహను ప్రేమను వాశముచేసిరి. ఈ టిగు ఆప్రాంతములను చాల ప్రేమను భయంకరము చేయబడినవి. 16-వ తేది సాయంత్రము 6-20 గంటలకు సంగాలా హులనుండి కోవారు కామప్రేమ రైలుమార్గము రైలు వదలుట కెంతమాత్రము సాగ్యము గావించి చేయబడినది. లాలిపూనకట్టా 15-వ తేదీన బయలుదేరిన రైలు తిరిగి ఘనము 1-80 గంటలకు చేరినది. అందునిమిత్తము జిల్లా బ్రాఫీక్కు నూవరింపెందెంటు నై నకడు పంపవలసిన దని డిప్యూటీ కమిషనరుగారిని అడిగి. వారు కోరిక సఫలమైనది. 18-వ తేదీవరకు సంగాలా వద్ద ఆకాల్పులై నకడు ముతో వారు నిలిచియుండిరి. అంతలో 8 గురు అధికారులు క్రింద 8 నై నకడకు వచ్చినవి. 17-వ తేది సాయంత్రము 5 గంటలకు లాహోరునుండి సిపాయిలు దిసిగిని సంగాలాకు ఒక రైలు వచ్చినది. అచ్చటికి సిపాయిలు రాకపోయిట్టుయిన సంగాలా ప్రేమను తగుల పెట్టబడుట నిశ్చయము. అప్పుడు, ఒక 100 మంది ప్రజలను బ్రాఫీక్కు నూవరింపెంటుగా అప్రేమను కనతి దూరమునా మోపిరి. సంగాలా ప్రేమను వద్ద 82 రు అరెస్టు చేయబడిరి. గుజర్నవాలా వద్ద జరిగిన కల్లోలములకు ఘనము 15-వ తేది 18-వ తేది యామమున వచ్చి మోహను తెలియుచున్నది. అచ్యుతసరపు పరిస్థితులు అచ్యుతసరపు నివాసులును పంజాబు మధ్యభాగము నందలి పరిస్థితులను భాగుగా తెలిసిన వారును సంగ భారత యుద్ధోళను అచ్యుతసర మండలము గతనెల 16-వ తేదీ నుండి చాల మార్పుల యగుచున్నదనియు, ఎచ్చట మోపిరి ప్రజలు అల్లుల వాపుల చేయుటకు సహాయముచేయ నిర్ణయమున్నారనియు, పోలీసువారు సమయమునకు సహాయము చేయకపోయినచో గవర్నమెంటు భవనముల కెంతయు వచ్చు వాటిల్లి యుండెడిదని తెలుపుచున్నదని పంజాబు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనమున నుచూహించ బడినది. రాలెత్తు చట్టములు. క్రమ సామధూతి. మదిను సమాఖ్యను 2-రి తేదీల నాడు ఆకాశవిమాన మొద్యారా ప్రజలకు రాలెత్తు చట్టమునందలి విషయములు

తెల్లపెంటు గవర్నరుగారి యుత్సాహమునందలి కొన్ని భాగములు ప్రకటించబడిన కరకుములు పంచిపెట్టబడినవి. ప్రజలందరును రాలెత్తు చట్టమును సామోదించు అచ్చటి మేజిస్ట్రేటుగారికి సర్వసహాయము చేయుటకు సంసిద్ధముగా నున్నామని తెలిపినది. పంజాబు ప్రభుత్వ ప్రకటనములన తెలియుచున్నది. పంజాబు అల్లరులు. విచారణలు ఇర్విను కమిషనరునాడు మోతీరాము అనువారిని మోపబడిన నేరమున విచారించిరి. కొంతకాలము క్రిందట పోలీసువారిసిబ్బందితో గోగు ఆనాగ్లలి కానాకుండోహో వారిగేటులై పుంపు వెట్టుమండగా, మోతీరాము కొంతమంది ప్రజలకు గుంపుగావేర్చి మున్నెవరములగు ఉపన్యాసములనిచ్చుచు పోలీసుసిబ్బంది వాడై పుంపు పోనీకులేదని మోతీరామును అరెస్టు చేసిరి. న్యాయమూర్తి మోతీరాము, దోషుడని నిర్ణయించి, ప్రకాశనాపకీతును విధించి. అచ్యుతసరమునందలి చార్లెస్టన్ బ్యాంకు నందలి వస్తువులకు దొంగిలించినవారని మున్సిఫికి ఏడు డండర్లుములు కేరకీక్కు విధించిరి. అరెస్టు చేయబడిన మోహను నేరమును భూపు చేయుటకు తగిన సాక్ష్యము లేనందున నాశనం విడుదలచేసి. పంజాబు పరిస్థితులు. కాశీనాథరాయుగారి కేసు. నిన్న లాహోరునందు మార్పులు లాక్రికెడ ప్రత్యేక న్యాయాధికారులు కొందరు జిల్లామేజిస్ట్రేట్ అధికారి సహాధకులగు కాశీనాథ రాయుగారి కేసుకు విచారణ జేయుటకు ప్రారంభించిరి. కాశీనాథ రాయుగారు తమ పుత్రికయును మార్పు 80-వ తేదీన ఏప్రిలు 8, 4, 6, 9, 10, 11 తేదీలలో రాజద్రోహ సంబంధములగు న్యాయములకు ప్రాసంగియు, పంజాబు గవర్నరుగారు రాయుగారు న్యాయములు ప్రాయులలో కొంత బాక్రెట్ రిహింజ నూపించినవి, దానిని రాయుగారు సరకు చేయలేదనియు, రాయుగారి వ్రాతలు పంజాబునందు విప్లవ సంస్థానమునకు చాల సహాయములై యున్నవనియు పోలీసు అధికారులు రాయుగారిమీద నేరము మోపిరి. రాయుగారి నేరము దేశక్షేత్ర 20-వ నిబంధనమునకు అన్వయించు నని న్యాయమూర్తి నిర్ణయించి విచారణను ప్రారంభించిరి. రాయుగారి తరపున ఎన్. కే. యుట్టి గారు న్యాయ మూర్తుల యెదుట హాజరై, ముద్దాయి తరపున ప్రత్యేక పని చేయుటకు కలకత్తా నుండి బారిష్టరు జి. ఎన్. రాయుగారు త్వరలో రాజోపును మార్పురనియు ముద్దాయి కేసు న్యాయవాది లాహోరును వచ్చురని కాపురల చేయగోరి. ముద్దాయి వాద మోపబడినకేసు సాక్ష్యములంతయు వాడుక కిచ్చుటకు న్యాయమూర్తి లంగికరించిరి. రాయుగారు తమ మీద మోపబడిన నేరములకు జవాబుగా వ్రాతములకును స్టేటుమెంటు నిచ్చెనని చెప్పిరి. న్యాయమూర్తిలు ముద్దాయి స్టేటుమెంటు నీయకాడగనియు ఆకువమీద మోపబడిన నేరమునకు నిర్దోహలా లేక వోహలా అను విషయము మాత్రము చెప్పవలయునని యుత్తరవుచ్చిరి. కేసు 14-వ తేదీ వాటికి ముద్దాయి కోరిక ప్రకారము వాయిదా వేయబడినది. అసెంబ్లీలో విప్లవమున వదగ్గ్రోహుటకు పోలీసువారు, నై నకడుచేసిన నేరము కొనియాడుచు పంజాబు ప్రభుత్వమువారి ప్రకటనమును ప్రకటించిరి లాహోరుకుండి వచ్చివలసినదని తెలియుచున్నది. విచారణసంఘము. పంజాబు అల్లరులకు కారణము కనుగొనుటకు విచారణ సంఘము నెలకొల్పబడిన దనియు, న్యాయమూర్తి లగు కవుమ్బుట్రాటు గారు ప్రత్యేక మీకాన్వయమును నియమింపబడివారని, మదరాసునుండి వచ్చిన తంజిలిపాట్లలో నేమియు నిజము లేదని సివిల్ మిలిటరీ గజెటు ప్రకటించుచున్నది. నై నకడుల పారా. లాహోరు బహులలో అల్లులచేమియు జరగకుండ నుండుటకు రాత్రింబగళ్లు నై నకడు నిగరసిక్కులలో పారా కాముచున్నారు. కామూరి యల్లరులు. ఆరాజకులు కామూరు రైలుప్రేమను మీదపడిభయంకరము చేసిరి. ఒక ఆంగ్లేయుడు చంపబడినది. మరొకనికి గాయములు కలిగినవి. నై నకడు కాంతిని తేహోజేయచున్నాడు. గాంధీ, సంకవాలా, కేనుకరాము ప్రేమనులసమయమున నాశము చేయబడినవి. వివరములు తెలియుటలేదని లాహోరునందలి సివిల్ మిలిటరీ గజెటుప్రకటించుచున్నది.

విదేశతంత్రినాల్లు

(మొదటి భాగము)

బంగారుధర.

ధరలు అనుకూలముగ నున్న పుడు బకారులందు బంగారును ఉత్పత్తిజేయువారును మంచిధరలు రాగాడదని ఇందికపుసంఘమువారి నివేదికమున తెప్పబడలేదని సర్ న్యూటన్ గారుగారికి వాంఛించినట్లుగాను ప్రత్యుత్తరమిచ్చినట్లుల లైటు క్రిక నూచించుచున్నది. ఏలైసంతకరకు కచ్చికంతకరకు యెక్కువధరలను వీయవచ్చును. కాకాసిలరువిధానము ప్రకారము ఉత్పత్తిజేయువానిని ముఖ్యముగా నెక్కువ ధరకు ఇచ్చి తీరగలమునని లేదు. ముగ్గురకు బంగారుబడికలు బంగారు నకును, కాగితమునకును గల భృత్యాసపుధర విదేశముల కెరు మతిజేయువారల కిప్పటికంటె ఉత్పత్తి జేయువానికి సాధ్యముజేయుట మంచిదని బంగారును ఉత్పత్తిజేయువారి లాభములకంటె మన బంగారు ఆదాయమును నిలబెట్టుకొనుట మంచిదని గరిష్ఠ సంఖ్యగ నందుట ఆత్యావసరము. అందుకు అంకపాతీయ అధికారిగ యెంచబడుటనే ఈ గరిష్ఠ సంఖ్య ఆవసరమైనది. ఈవిషయమై ముఖ్యమంత్రి వాణిజ్య అధికారి యములను గురించి ప్రస్తావించిరి.

ప్యారిసులో మే అల్లములు.

ప్యారిసు, మే 2:— హానసు సంఘమువారు ఇట్లు తెలుపుచున్నారు:— హానసులో మే ఉత్పత్తులు చక్కగ జరిగినవి. ప్యారిసులో మే తమ వీరులయందు అల్లములు జరిగినవి సేనలతోనూ, పోలీసువారితోను యువకులు కొంతమంది తలపడిరి. ప్రజలు ఈ దొంగిల్యాదులకు సామలను ప్రయోగించిరి. 18 ఏండ్ల ప్రాయముగల యువకుడు దొంగు మృతిచెందెను. చాలమంది పోలీసువారు కూడ క్షతగాత్రులైరి.

ఆంగ్లో పరమాల మైత్రి

బ్రిటిషు నాకాదళములు

సర్ డేవిడు బియాటి మున్నగు నాకాప్రముఖులకు విం దొంగబడినది. ఎం. పి. చెస్, లీగీసు (నాకాచుట్రి) కూడ నిశ్చయిసి. ప్రస్తుతి సంగ్రామ విజయములకు కీ. శే. ఎడ్వర్డు సార్వభౌముడు అంగపరానులకు మైత్రికలుగజేయుచే కారణమని బ్రిటిషు నాకాదళమున కొనియాడిరి. బ్రిటిషు నాకాదళమే లేనిచో, ఫ్రాంసు బెల్జియము తూర్పు ఆఫ్రికా విజయములు లభించియుండవలెవు. ఈ నాకాదళపు ముట్టడియే లేనిచో యుద్ధ మింకను జరుగుచునేయుండును. శత్రువు లొంగునకు పూరినరేరులకు కిషించి తిరకుల గను నని.

కవున్నియ ఆఫ్ ట్రి

ప్యారిసు, మే 2:— హానసు సంఘమువారిట్లు తెలుపుచున్నారు:— జర్మనుల అంతివాగ్రులు గురించి కవున్నియ ఆఫ్ ట్రి వారు విదేశాంగములలో గలసి ఆలోచించిరి. మిత్రమండలి నైక నాకా నిపులు లందరూ సమావేశమై యందుటచే సోమవారమునాడు తప్పక 850 పులుగుల సభపరమాను జర్మను అధికారులకు అందజేయుటకు నిశ్చయింపబడినది. ఫ్రాంసు సేనాని విల్సను (సేనాని) ఆడ్మిరల్ సర్ జోసెఫ్ లీనన్, క్లెమెంకో గార్లందరూ ఆచటనే యుండిరి.

వైమానిక ప్రయోగము

మార్గముల వివరములు

లండను, ఏప్రిల్ 25:— మే 1 లేదామండి వైమానిక ప్రయోగ పు నిబంధనలు తొలగింపబడును. లండను నుండి స్కాట్లాండు, డబ్లిను, బెల్జియం బ్రిటన్, ఫ్రాంసు, హాలంకు జేతములకు బోవు మార్గముల బోవుటకు విమానములకు ఉత్తర వీయబడును. వైమానిక మంత్రివర్గమువారు ఏ మార్గముల బోవలయునో తెలియజేసెదరు. బయలుదేరుచోట గమ్య స్థానమునకు దొరకెనువారు సౌకర్యములను సమకూర్చి డరు. ముఖ్యపట్టణమునకును వై నుడవారింపబడిన పట్టణములకును రాకపోకల సేర్పరుచుటయే గాక ఆమార్గముల బోవు పెద్దపట్టణములకు గూడ వైమానిక ప్రయోగములకు కలగ జేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నార. వైమానిక మంత్రివర్గము వారు దీనికంతకును ఉత్తరములు. అపుడపుడు వీరి విమానములందు స్థానములను వర్తించెదరు.

జర్మను గమలు.

ప్యారిసు, మే 2:— హానసు సంఘమువారిట్లు తెలుపుచున్నారు:— ఇరవయ్య గమలలో నూటికి 70 చొప్పున రాత్రి సిబ్బాన్లు, పోటానులో నూటికి 88 చొప్పున జర్మనులు వదలు కొనలసినవచ్చునని వరాను ఉద్యోగు లనుకొనుచున్నార.

ఫిజీదీవులు-భారతీయుల వర్తింపులు.

పార్లమెంటునందు నిన్న బెర్నెటుగారికి ప్రత్యుత్తర మిచ్చును మోటారు గారు, ఫిజీదీవులలో భారతీయులు వడు కట్టుములను నివారింపజేయుటకు గాను కల న రాజ్యాంగ మంత్రి గారిచో యుత్తర ప్రత్యుత్తరములను జనప్రభుత్వా మనియు, గరి నెట్టెంబగునెలలో సామ్రాజ్యశాసనసభలో ఫిజీదీవుల నివయము చేసిన తీర్మానమును సమీక్షించు మంత్రి గారికి బంపబడెననియు ప్రత్యుత్తరము నిచ్చిరి.

ఇటలీ యాశయములు

ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి ప్రకటనలు

ఇటలీ ప్రధాన మంత్రి సిగ్నోరు ఆర్డంబుగారు ప్రెసిడెంటు విల్సను గారు ఇటలీవారి యాశయములను గురించి ప్రకటించిన ప్రకటనలను నకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చును, ఆస్త్రియను హంగరీదేశమును యుద్ధమున చాల ప్రాంతములను పోల్చుకొనిన కారణముగా, ఇటలీ తనయాశయములను స్వం సము చేసికొనవలయునని యెక్కుడను చెప్పియుండలేదని యొక ప్రకటనను ప్రచురించినది అందుకు నుండిచ్చిన తిరి కలని తెలియుచున్నది.

“మే” నెల సమ్మె.

లండను, మే 3:— హానసు యేజెన్సీ వారు ఇట్లు చెప్పుచున్నారు:— యథాప్రకారము పరిమితియు జరుగు చున్నది. పరాను జేతము నిన్నటిదినమున చాల అందముగా ఉన్నది. ప్యారిసు నగరము అందముగ నలంకరింపబడినది. తర్తకము ముమ్మానుగ జరుగుచున్నది. బట్టల వర్తకము మా త్రము ఇంక లాగలేదు. ఇంకవరకు బట్టలు నేనువారు మాత్రము సమ్మెతోనే నుండిరి.

420 మంది పోలీసువారికి హాని కలుగుట.

మే నెల మొదటి లేదా ప్యారిసు నగరమున 420 మంది పోలీసువారికి హానికలిగినది. దోమములు చాలమంది ప్రాంచి వారుకాదు.

కియూచో ప్రశ్నము.

లండను, మే 3:— ప్యారిసు ప్రాంతములందు ఇట్లు చెప్పబడినది:— జపానువారికి సంధిసభ వారికి చూచో జేతమును యిచ్చుటబట్టి చూడ యిటలీవారి ఆశయము నైతము త్వరలో ఫలించునని ప్యారిసులో అనేకులు తలచుచున్నారు.

బెలిజియనుల ఆసంశ్చితి.

జపానరాజ్యముల విషయమై బెలిజియనులకు ఎక్కువ ఆగమము ఆసంశ్చితి కలుగుచున్నది. జర్మనీ తమవలస రాజ్యములను, అమెరికావారికి, ఫ్రెంచివారికి, ఆంగ్లేయులకు, జపానువారికి ఇచ్చుచున్నదిగాని బెలిజియను పేరైన ఎత్తుట లేదనియు తాము ఎక్కువగా యుద్ధసరుకులను ఆఫ్రికావల సరాజ్యములలో పనిచేసినదనియు ఆసంశ్చితి కలిగినకారణము.

లండను ఏప్రిల్ 25:— పీటరుగొర్డ వార్త యిట్లు తెలియచుచున్నది. గడవినవారములో 3640 మంది స్పృటి కము పడిరి.

లండను ఏప్రిల్ 25:— వియన్న వార్త యిట్లు చెప్పి చున్నది:— జర్మనీలోవలె పోరాటము హంగరీయుల కలస ప్రారంభమయినది. 18000 మంది వొకేకాస్టోకాక్ సిపాయిలు హంగరీయుల సహాయములందు యుద్ధసన్నిధులై యుండిరి.

పారిసునందు ఆంగ్లేసా యుద్ధాగ్రులప ఆతిథ్యము యివడిన తదనంతరము వారు బెర్నెటు పయనమై వెళ్లిరి.

రష్యానుండలి సోవిటు ప్రభుత్వమున లెనిన్, బ్రా స్కీగార్లు వాగినిముచేసి రష్యానుండి ప్రదలి వెళ్ల నిశ్చయించు కొనినారు.

నరకుల దిగుతు యెగురుకులకు లివనలూను ఎల్ల పురుషు నాలుగు నావలకు వంతులను అమెరికావారు నిశ్చయించు కొనినారు.

అండను సుధిమరత్నల ప్రకారము ఇటలీవారు గ్రీసుకు సర్వసహాయము చేయుటకు నిశ్చయించు కొనినారని ఆధేన్సు నుండి వచ్చిన అంతిమతల తెలియుచున్నది.

పంజాబు గెజెట్టు యొక్కటా ఆర్డెనరి యిట్లు ప్రచురించినది:— పంజాబులో అల్లము జరిగినవలెవోట్ల ప్రత్యేక అధికారులు నియమింపబడిరి. ఆయాప్రదేశములందును వైనిక కానము విడిచిపెట్టెనది. ఆప్రదేశములు గుజరాత్ నాలు జిల్లా, నజీరాబాదు, లాహోరును మున్నగు ప్రదేశములు ప్రభుత్వమువారు ఈ క్రింది శత్రు ప్రకటించిరి:— మూసె, కట్టెలు, ఉప్పు మొదలగు వాటినిబాడ నిర్బంధించుచున్న ము తొలించి నలుల అందరికి ప్రమరించిరి.

యిక్ ఆర్ డిప్యూనుకొనిరి:— నుమాను మూనుగంటి లు పోరాడిన తరువాత రాల్ బర్ స్టానుగోవి ప్రజల కలన తప్పించుకొనబడిరి. ప్రభుత్వమువారు అంగును గురించి యిట్లు చెప్పుచున్నారు. 40 మంది సివిలు ఉద్యోగి గులు మృతిచొందిరి. 115 మందికి దెబ్బపడినది. పరమారి సేనానియ ను పోయిరి. మ్యూసల్ ద్వారావర్తన చరిగి అల్లములో 28 మందికి హానికలిగినది.

బంగాలా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు వధ వారియొక్క తిరస్కారము

ఈ నెల 5 క లేదా బంగాలా రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు కమిటీవారు ఈ దిగువ తీర్మానములను ఆమోదించిరి.

(1) బొంబాయి, పంజాబు గాష్ట్రీయలలో జరిగిన దౌర్జన్య ఆరాజకృత్యములకు తిరస్కారముద్దీనో చూచి అట్టి చర్యలు జరిగినందులకు విచారింపుడు, శత్రువుల కొంతి నెల కొన్నుటకు ప్రజలందరూ సహాయముచేతు ఈ సభవారు కోరుచున్నారు.

(2) ప్రజలు విచారకరమగు దౌర్జన్యములను గానిం చుటలేక, ప్రభుత్వమువారు కలితరుకు చర్య తీసికొనుట కలనక కలిగిన పంజాబు రాష్ట్రీయల కుభయలకును, బొధల కును, అనమానములకును, వారికి గలిగిన ద్వములకును మా సానాభూతి మాపుచున్నాము.

(3) ఈ దౌర్జన్యములు జరిగిన స్థలములనుండి సంపూర్ణ వార్తలు రాకుండగను, ప్రజలంతయు అభిప్రాయ ములులకు బహిరంగముపరపడగ, వార్తాపత్రికలలో ఈవార్తలు ప్రచురింపబడగను ఆటంకముల సేర్పరచించులకు ఈ సభవారు ఆక్షేపించుచున్నారు.

(4) హిందూజాత ప్రభుత్వమువారికేతను, అభిభూ రత కాంగ్రెసు కమిటీవారికేతను, అభిభూరత మహమ్మ దీను సభవారికేతను ఏమాముగా నియోజితమైనవారి కమి టీని ఏర్పరచి, ఈయధ్యజరిగిన గందరగోళముల స్వభావమును కారణములను బహిరంగముగా విచారింపుటకును, యుద్ధిరకు యములో సర్ మెకేల ఓడ్వయారు గారి ప్రభుత్వములకు ఈ గడవెలలు బయలుదేసయెడల, ఈ కట్టలములో ప్రభుత్వము వారు తీసికొనిన చట్టముల న్యాయమును మాపుట, జరిగినద్య ములకు తిరహారముల ఇచ్చుట మున్నగు విషయములకు నిర్ధారణ చేయుటకును హిందూజాత ప్రభుత్వమువారు వై సభా నియమింపవలయును.

(5) సర్ మెకేల ఓడ్వయారు గారు ఇంకను పంజాబు గాష్ట్రీయకు పనిసాలించినా, ఆగాష్ట్రీయలో ఇంకను వైనిక కానములు ఉండినను దేశములో శాంతిదేశమును, ఆసం తృప్తియును పుట్టునని ఈసభవారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

(6) గాంధీచర్యముని యుద్ధమునకును నిరోధముల సేర్పరముల ఆస్యాముని యా సభవారు అభిప్రాయపడు చున్నారు.

(7) తొలుటు చట్టమును ఆక్షేపించుచు జార్జి సార్వభౌముకు ఈ చట్టమును రద్దుచేయవలసినదని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.

(8) కలకత్తాలోని గందరగోళముల విషయమై వై మునింగు తీర్మానములను స్థిరపరుచుచున్నారు.

(9) అయ్యకజాతు పత్రికయొక్క ధరానకును ప్రభుత్వమువారు స్వాధీనము చేసికొనినందులకు ఈసభవారు ఆక్షేపించుచున్నారు.

(10) చాన్సి మారుగారిని ప్రవాసశిక్షయందు ఉంచినందులకు ఈసభవారు ఆక్షేపించుచున్నారు.

### ప్రజాభిప్రాయములు

కొత్తాగూడెం సంస్కరణ సభ.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాసుపాదకము:

అయ్యో, కొత్తాగూడెం జరిగిన సంస్కరణ సభలో ఒక తీర్మానము మాత్రమే చేయబడింది. "మనదేశములో సంస్కరణ సభలో దృఢమును సక్రమముగా విచారణ చేయవలెను" అని కొందరు సభ్యులు ఒక ఉపసంఘ మేర్పరచబడినది. నవర తీర్మానము అగ్రాసవాధిపతి మొక్క దస్తావోజునుండి ఏకాగ్రముగా తీసి ఇంగ్లీషు ప్రతికలయించును తెలుగు ప్రతి కలయించును సంస్కరణ సభలు ఎల్లు జరుపవలయునో నిర్ధారణ చేయవలెను ఒక సంఘమేర్పరచు తీర్మానము చేయబడినది ప్రకటించబడినది ఈ భేదమునకు కారణమెమో తెలిసి కొన గోరుచున్నాను.

ఒక ఆంధ్రుడు.

గుంటూరు నుండల సంస్కరణ సభ

ఆంధ్రప్రదేశ్ కాసుపాదకము:

అయ్యో, ఇదివరకు నరసారావు పేటలో జరిగిన సంస్కరణ సభకు హిందూ సంఘ సంస్కరణ సభయని నామ రుదామణి చేసిరి. సంఘ సంస్కరణ సభకు పద్మతలపై జరుగుట లేదని ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పెచ్చు తెలిగిన కాలమున మహమ్మదీయులను ఆహ్వానము: కార్యదర్శిగా నియమించు సుదేశ్ మేమో గ్రామ్యము గాకున్నది. వీరిని రాజకీయ సభ తేల కార్యదర్శిగా చేయలేదో హిందూ మహమ్మదీయు సమైక్యన ము వీరిని కార్యదర్శిగా చేయ నుదేశ్ మయినయెడల "మహా భారతము ఆదిపర్వ ము" లు రాజకీయ సభకు బయలు సంస్కరణ సభకు మహమ్మదీయుని కార్యదర్శిగా చేసి ఉదేశ్ ము: తెర తెచ్చుకొనినట్లు దొరుకుచున్నది.

ఉన్న ప లక్ష్మీనారాయణ.

పంజాబు లెట్టి నెంట్లు గవర్నరు గారికి నర్వసాధిపతి ఇట్లు సందేశ్ మంపిరి:— నైవేద్యము చిల్లుబడెనున్న ఆధ్వానికై బ్రిటిషు సైనికుల స్వతంత్రమున బోవనన్న వాల్ల ఇండియాలో అవసరమునకును ఉండెదమని సంసారములు నైవ గౌరవ నిలిచిపోయెను! శ్రీయుంతుకొనిరి. 4 గేండ్లనుండి సంసారియులను బాసియున్న నుకొను విద్యుత్ కర్మము నే పరమాధ్యక్షుగ పెంచివీరు స్వీయముఖములను త్యజించినవారు. చిల్లుబడెను మరీకొన్ని నైవేద్యములు ఇండియాలో ఈ ఎండలలో మరీ ఉండెదలయినని నిర్బంధించబడినది. కాన వీరికి కష్టము లేదని యెన్నది. కాన మనమందఱము ఆర్థిక సహాయము చేయవలసి యున్నది. దొంతనము వారు చేయవలసినదాని నంతయు చేసిరి. మిగులుగడ నహాయము చేయవలసియున్నది. కాబట్టి నిరు తిగిన ప్రోత్సాహ మొనఁగవలయును.

లాహోరు ఆరెట్టులు:— నేడు లాహోరునందు బ్రాహ్మణుల దాకరు గోతులందు నారంగు ఎం. ఏ. పి. హౌస్. డి. బ్రాహ్మణుల సర్దారమునీయిల్లాఖాన, బొంబై ప్రభు భావాభజనీన గార్లను ఆరెట్టుచేసిరి.

అఫ్ఘనిస్తాన్ పరిస్థితులు

అఫ్ఘనిస్తాన్ నుండి సరిహద్దులలోనికి వివిధ సమాచారములు వచ్చుచున్నవి. కాబట్టి పరిస్థితులు చక్కగ లేవనీయు వివరములలో ప్రబలముగ తెప్పకొనుచున్నాను. ఇటీవల హాబిబుల్లా హత్యనుగురించి జరిగిన విచారణ సంప్రదింపులలోను అసలు ఘాతకులు దండనలేకయే తప్పించికొనిరి. అమీరు అబ్దుల్లా గారిపై తిరుగుబాటు జరుగు నూచును గానియున్నది. తన అధికారమును బలపరుచుకొనుటకు తన శక్తిములో అల్లులు తెనుండ శిక్షించుటకు సరిహద్దులలో ఇతరులను కలుగజేయుటకు అనుమానించక అట్టి కలహములు కలుగు ఉపాయములను అరమెట్టు పాడగట్టుచున్నది. ప్రస్తుత పరిస్థితులు కాంతభూయిష్టమైనవి చెప్పవలెను వీలులేదు.

FOR SALE.

Calcium Carbide lb. tin Rs. 0 12  
Do. 28x lb. tin " 17 8  
Do. do. " 16 10  
G. M. GANGATHARAN,  
135, Govindappanaisk Street, Madras E.

### తామర తైలము

తామర, తీట, గజ్జి, మంచిమందు

దస్త్రీ 1-కి అ. 6. 12-కి రు. 8-8. 10-కి రు. 25.

తామర ఒక విధమైన పురుగుల వలన చర్మముమీద గాని, వెండ్రుకలలో గాని, లోచర్మములో గాని, నోళ్లలో గాని బుట్టకచ్చును. పురుగులలోని భేదములబట్టి తామరలోక రెండు మూడు భేదములు గలవు.

గుర్తులు:—దురద, ఉంగరములవంటి చుట్టు, బొక్కలు, రసికారుట, వెండ్రుకలు ఊడిపోవుట మొదలగునవి. కొంచెముగా లేచి శరీరమంతట వ్యాపించి నిద్రపట్టని జీవీకృతును.

చికిత్స:—పురుగుల జంపి చెడిపోయిన చర్మమును మంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుట అయియున్నది. ఇందులకు నైవ కలసిన వైద్యము:—1. మందు లోచర్మములోనికి పోవు యును. 2. పురుగుల జంపు మందును వాడవలయును. 3. పురుగు తిరిగి పుట్టుకుండ జేయవలయును.

### తామర తైలము

1919 సం. మే నెల 7-న తేది బుధవారము.

వర్గా నుభ్యు సంగతులు	మే 24 గంటలలో	మే 24 గంటలలో	మే 24 గంటలలో	మే 24 గంటలలో	మే 24 గంటలలో
గోపాలపురము	84.9	78.8	...	1.92	1.09
వాల్తేరు	93.5	80.6	...	0.48	1.08
కాకినాడ	...	...	...	...	...
చందరు	* 88.8	75.2	0.05	1.55	0.67
గుంటూరు	86.7	71.4	2.18	2.46	0.77
వెల్దురు	99.8	77.1	0.54	0.64	0.46
మద్రాసు	94.5	79.4	...	...	0.64
మైదరాబాదు	98.8	74.4	0.10	0.96	1.10
అనంతపురము	100.4	78.5	...	1.34	0.78
బళ్లారి	99.1	75.7	0.81	0.78	1.16
కర్నూలు	...	...	...	...	...
కడప	100.5	78.8	...	0.14	0.57
రెంగుళూరు	91.7	69.8	...	1.50	2.06
వెల్దురు	* 102.0	75.5	...	0.08	2.04
నెలమ	* 99.8	71.2	0.10	1.10	2.79
కోయంబుత్తూరు *	97.2	72.5	0.05	1.81	2.07

ద్వీపకల్పపు దక్షిణమున దేశాంతర్భాగమున కొంత దూరమునందు, బర్మాలోని సదమటి తీరమునను నాయు భూము కొద్దిగ తగ్గుచున్నది. తక్కినచోట్ల అది ఒకచోట ఎక్కువగను మరియొకచోట తక్కువగను మారెను. ద్వీప కల్పములో చాలభాగమునందు నాయువ్యాప్తి ఒక తేలికముగ నున్నది. బంగాళాఖాతములో మాడ నల్లై యుండియుండును. అక్కడి దీవులనుండి నార్లు తెలియలేదు. నాయువు మంద ముగ నున్నది. నాయుగతి తిన్నగలేదు. కాని వెల్దురునుండి గుడలూరుంకరుల మాయముగ వైచిత్ర్య విచిత్రముల నున్నది. బొంబయ మొదల కార్యురమకను ఉత్తరపుగాని వీచుచున్నది. వర్షము కురుకుటచే స్థానికులు వేడి గా ను. వెల్దురులోను మధురలోనా నిన్న 102 డిగ్రీల వేడికలదు. నాయువునందు ఆర్ద్రత తగ్గిన కర్ణాటకలో తప్ప సర్వత్ర నాయువులో ఆర్ద్రత యెక్కువగ నున్నది. సర్వత్ర మబ్బుగ నున్నది. కొన్నిచోట్ల మబ్బు ఎక్కువగ కలుదు. ఉపములు ఉరెను కొన్ని చోట్ల వర్షముపడెను.

కొలంబోలో 2.54; గుంటూరులో 2.18; కొడైకే నాల్.లో 1.92; కల్లికోటలో 1.69 అంగుళముల వర్షము పడినది.

నిన్నుకలెన కాలమున మారును.

పి. ఆర్. చిదంబర అయ్యయ్య.  
అక్టోంగు వారావరణ కాశ్రుజ్ఞుడు.

### అమృతాంజనము

అన్ని వ్యాధుల నిర్హానము.

చక్కని డబ్బిలో సహా సీసా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. వార్షపు నొప్పుల

బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును.

నువాసనిగలిగి యుండును. ప్రతియింటనుండగినది.

వీటిని విదేశీ మందుల ఖాది నామమునాడు.

మోహిని ద్రవము:— శ్రీ పురుషులు వాడు

అను యోగ్యులునది. మొదలగు చలువ శీతమున.

వెండ్రుకలు కలకుండును. వెండ్రుకలు మనుష్య

కమున. నువాసనిగలిగి యుండును. 0 12 10

109, ఫోరెస్టర్ ఫోర్ట్, బొంబయి, ఉంగర వేడికలదు.

### Injuries to Ponce Constable.

#### Magisterial Inquiry.

CALCUTTA, MAY 6.

Mr. Swinhoe, Chief Presidency Magistrate of Calcutta, began a magisterial enquiry to-day under the orders of Local Government of which Seopujan, a police constable came by certain injuries near Howrahbridge during the recent riots in Calcutta on the 12th April last. During the riots a rumour spread that Seopujan, constable had been shot by a European Sergeant as he had refused to carry out his orders. The Bengal Government issued a communique which has resulted in the present enquiry. Rai T. S. Sadhu appeared on behalf of Government, Mr. Pugh and a number of Indian Barristers represented the constable. Mr. Sadhu in opening the case stated that during the riots six European Sergeants and nine constables were posted near the bridge who tried to restore order. As the police party were attacked by a large crowd with brickbats they retreated. It was subsequently found that Seopujan was missing. An enquiry was made and it was ascertained that he had been injured and taken to Marwari Hospital and from there to Medical College Hospital. Medical certificate showed that he had incised wounds. The constable made a statement in the hospital to an Honorary Magistrate that he had been shot by a European Sergeant from the back. Mr. Sadhu pointed out that the six Sergeants detailed for duty that day at Howrah Bridge were not provided with fire arms as would be seen from the armoury register. Constable Seopujan examined said while returning he and Sergeant White got into a motor car. The Sergeant gave his orders to assist and arrest some of the crowd. He got out of the car and told Sergeant White that as others at had fled he would also fly. The Sergeant on this became annoyed and whipped out his revolver and aimed him. The constable began to run when he heard a report and fell wounded. He was injured in the back. He was taken to the Medical College Hospital where he made a statement to an Honorary Magistrate. The examination of the constable was not concluded when the enquiry was adjourned till to-morrow.

### The Afghanistan Situation.

#### Serious Unrest.

PESHAWAR, May 4

An Associated Press correspondent states that numerous reports from Afghanistan have been arriving on the frontier, and it is now freely reported in Peshawar that matters are not going smoothly in Kabul. The recent enquiry into the murder of Habibullah is declared to have been unsatisfactory, in that the real perpetrators are said to have escaped punishment. There are distinct signs of a reaction setting in against Amir Amanullah and it is openly stated that in order to consolidate his position, Amanullah may not hesitate to resort to the device of causing trouble on the frontier in order to distract the attention from his own domestic worries. The position at the moment is one which cannot be regarded without considerable anxiety.

SIMLA, May 6.

The news from the frontier this morning is conflicting and indicates the imminence of a serious situation. It is difficult to say exactly what is happening, but it is understood that Amir Amanullah Khan has now resorted to devices which are bound to react on the frontier and are practically certain to cause serious unrest and disturbances on the borders.

The new Afghan envoy Sardar Abdur Rahaman Khan, who only arrived in Simla a few days ago from Kabul, where all was quite hazy expressed the greatest surprise at the turn of events in Afghanistan, and the present situation appears to have developed with remarkable rapidity.

SIMLA, May 1.

Owing to the unsettled state affairs on the north West Frontier, the Indian press censorship is about to be reimposed.

BOMBAY, May 6.

The "Times of India" states:—When Mr. Jinnah recently visited Hyderabad H. E. H. the Nizam hearing that Mr. Jinnah intended to address a meeting on matters which might involve political topics sent an official to inform him that he should not address the meeting. Mr. Jinnah however declined to comply with the order unless he was served with a written order to that effect or unless the meeting was prohibited by his Exalted Highness. The address which dealt in part with the political problems of India was delivered to the audience consisting chiefly of school boys and illiterate persons and H. E. H. has in consequence directed Mr. Jinnah to refrain from visiting without permission any part of his dominions on any account whatsoever professional or otherwise. It is understood that the Nizam in informing Mr. Jinnah that he should not address the meeting was actuated by the belief that while grave events were happening in the parts of British India it was undesirable that any public meetings in connection with matters directly or indirectly political should be held in his dominions.



## Situation in the Punjab.

### No Special News.

SIMLA, May 5.

There is no special news from the Punjab this morning. Aeroplanes are now being freely used to help in the Government propaganda work, in distributing pamphlets, etc.

### Details of Disturbances.

(Delayed in Transmission).

LAHORE, May 5.

During the second part of his tour of the affected area the special correspondent of the "Civil and Military Gazette" travelled along the other part of the line as far as Lyallpur. Similar stories were told here of the agitators, who came by train after the riots at Amritsar and tried to stir up the people to similar deeds of violence. The following is the story of events so far as Lyallpur is concerned, a part of it is now the subject of good many jests among men of the community, although at the time it was anything but amusing either to them or to their womenfolk. On the 6th there was a "Satyagraha hartal" in the Lyallpur district. The Congress Committee held a public meeting by permission, which was of an orderly nature and the proceedings concluded by sending the usual wire of protest to the Secretary of State about the Rowlatt Bill. During the earlier part of the following week affairs were apparently normal, but from Thursday, the 10th, onwards, signs of unrest began to appear again in Lyallpur. A succession of "hartals" followed, and by Sunday, the 13th, large and somewhat unruly crowd gathered in the city. The situation assumed a threatening aspect on Monday, the 14th. The "hartal" continued and a great majority of pleaders and petition writers did not appear in court. Strenuous efforts were made to prevent Government servants and railway employees from attending work. Several projected public meetings were disallowed by the District Magistrate (Mr. G. F. DeMontgomery), but finally in the evening a fresh public meeting at a new place was started, and by the time the Deputy Commissioner arrived there a crowd of about 7,000 people had assembled. The Deputy Commissioner warned the crowd that no inflammatory speeches would be allowed and told them that the proceedings must be concluded at once and the people must disperse in an orderly manner to their homes. This had the effect of curtailing some of the more inflammatory speakers, and after appointing a committee of 20 the crowd, accompanied by the Deputy Commissioner, proceeded back to the town and were persuaded to disperse to their respective quarters. The "hartal" continued next day. Meanwhile, emissaries from Amritsar and Lahore began to pour into this district. A number of agitators began to set to work in some of the rural areas also. False and dangerous rumours regarding the Golden Temple and other events at Amritsar and mischievous statements to the effect that the Rowlatt Act was a fiscal measure intended to increase the charges on land, caused disturbances particularly among some Sikh villages. Two meetings were held in two large Sikh villages in the district and reports came in that mobs were preparing to set out from those places to loot and burn. Up to this time no regular troops had arrived in Lyallpur. After the events of the 13th the Deputy Commissioner had called in some cavalry and had organised voluntary mounted patrols from among loyal inhabitants. Arrangements had also been made to keep watch and ward over the railway line. On the night of the 15th news arrived of the burning of Chohar Kana station. On the morning of the 16th more troops arrived in Lyallpur from Multan. Just after their arrival the Deputy Commissioner learned that Moman station, eight miles from Sangla, had been burned by a mob, which was advancing on Sangla. Sangla is in the Gujranwala district on the borders of Lyallpur. The Deputy Commissioner at once despatched one third of the troops, which had arrived with the D. T. S. and an Extra Assistant Commissioner and sent them to Sangla. They arrived there in the nick of time. Mr. Wale, of the Telegraph Department, who was sent up to mend several telegraph wires at Sangla, was attacked and hit on the head by a Sikh shortly after the party reached there. He, however, wounded his assailant with a revolver and the man was captured. This incident and the arrival of troops from Lyallpur seemed to have calmed the ardour of the mob at Sangla, and they gave no more trouble. Subsequent events at Lyallpur were that telegraph wires were twice cut in the neighbourhood of Gatti Station, ten miles from Lyallpur. The canal telegraph wire was cut about six miles from Lyallpur, and a gang of 18 persons issued from an Amritsar Congress village in the vicinity of Toba Tek Singh and attempted to wreck the railway line. This party broke into the railway gangmen's hut in order to steal tools for the purpose. They succeeded in particularly damaging the line, brought out three telegraph posts and cut off all communication with Multan. On the night of the 17th Government "bhoona" was in the goods yard at Lyallpur, valued at Rs. 60,000, was destroyed by the incendiaries. Attempts to extinguish the fire was fruitless. On the 18th and 19th, considerable forces, including a movable column, arrived and on the 24th Martial Law was proclaimed in the districts. The "hartal" in Lyallpur only broke down after the arrival of considerable bodies of troops. The Deputy Commissioner visited the towns of Gujranwala, Gojra, Toba, Teck-Singh, Dijkot and various villages with a movable column and made arrests both in those places and at Lyallpur. It is understood that about 80 arrests have been made in all, the arrests in Lyallpur city including three pleaders. The "hartal" at Gojra appears to have been a serious one, characterised by a procession with black flags. More loyal inhabitants of that town had to assist a Q. M. S. missionary to leave the place. It is gratifying to learn that the whole of the gang who attempted to wreck the railway line at Toba Tek Singh were arrested by the police or the movable column. For some days now all has been quiet at Lyallpur and other districts. Patrolling by armoured trains on both Lyallpur and Jalandhar-Tandianwala lines had a salutary effect. Eighty-nine Europeans including women and children, had been removed in one bungalow on the night of the 14th, who had to remain there for a fortnight till the women and children were sent to the hills. With regard to Lyallpur, it is only fair to say that none of the students of the agricultural College was implicated in the threatened disturbances.

Other incidents, more or less serious occurred on the lines running from Lyallpur. On the 14th a passenger train from Lyallpur to Wazirabad was stoned by a mob of 800 at Hafizabad, and several windows and doors were broken. On the 15th the Chohar-Kana station building, with furniture, books, etc., and the passenger coaches of a train standing there were looted and destroyed by fire at about 7.30 P. M. The engine of the train was also wrecked. The guard of the train, Mohan Lal, walked back from Chohar Kana to Quila Shikhpura and informed the Station Master of the latter station of what had happened. The Station Master of Chohar Kana, Jiwan Mall, was seriously injured by rioters. The Moman station building, furniture and books were destroyed by fire at 10.30 P. M. on the 15th, and a similar destruction by fire took place on the following day in the early morning at the next station down the line, Dhaban Singh. There were no injuries to the station staff however. Bahalika lies between Dhaban Singh and Chohar Kana was the only station out of the four on this part of the line that escaped. At 6.10 P. M. on the 16th the line between Sangla Hall and Chohar Kana was declared unsafe for passenger trains. A train which had proceeded from Lyallpur on the 15th returned about 1.30 P. M. on the next day, on the 16th, in consequence of information he had received, the District Traffic Superintendent, Mr. August, asked the Deputy Commissioner troops in order that he might proceed to Sangla Hall. He was provided with a detachment of Indian infantry and remained at Sangla Hall until the 18th, when three British officers and a detachment of Dogras arrived from Wazirabad. An armoured train arrived at Sangla Hall from Lahore after repairing the line at about 5 P. M. on the evening of the 17th. There is definite information that if the troops had not arrived at Sangla Hall the station there would have been burned down on the night of the 16th. As it was Mr. August saw crowds of 100 or so near the station he had them turned away and posted sentries. I understand there had been 32 arrests at Sangla Hall. With regard to the amount of damage done at Gujranwala during the disturbances the estimate of bill to be presented shows between 15 and 18 lakhs.

### The Inquiry at Lahore.

Referring to the telegrams from Madras that Mr. Justice Crompton has been placed on special duty in connection with the enquiry arising out of the disturbances in Northern India, the "Civil and Military Gazette" says that nothing is known in Lahore about the enquiry referred to.

### The Lahore Affair.

(Delayed in transmission)

LAHORE, April 13.

The rendezvous for the march of troops and police through Lahore city on Saturday was at the cross road outside the railway station. At 9.15 A. M. a start was made from Landa Bazaar, thence to Delhi Gate and the old Kotwali, past Hutha Bazaar to the water works. From there a round was made to the Hira Mundi. The crowd was in front of the court in Minto Park and had to be cleared and the cavalry dispersed it without using their lances. The crowd, however, came on again behind the area of the cavalry and the Deputy Commissioner ordered a detachment of the police to return, get behind the cavalry and fire. There were several casualties. Eventually the troops marched out by the Bhatti Gate at 11.15, leaving British troops and Indian Infantry and Cavalry and the police to picket the principal places in the city. The Guards remained in the city and Civil Lines during the night.

### At Kasur.

The "Civil and Military Gazette" learns that Kasur station was wrecked by the rioters about midday on Saturday. One European was killed and one wounded. Troops were sent up from Ferozepore and restored order. It is also reported that attacks had been made on the railway stations at Ganda Singwala and Khen Karam, but no definite details are yet available.

### Bengal Provincial Council's Abhorrence.

(Delayed in transmission).

CALCUTTA, May 5.

The Bengal Provincial Congress Committee to-day passed resolutions.

- (1) deploring and expressing abhorrence of the acts of lawlessness and violence reported from the Punjab and the Bombay Presidency, and calling upon all citizens to help in the maintenance of peace and order;
- (2) sympathising with the people of the Punjab in the sorrows, sufferings, humiliations and losses due to acts of deplorable disorder and violence reported to have been committed by the mob and to the severity of the action taken by the Government;
- (3) condemning the restriction of supply of information to the public and the suppression of free expression of opinion and statement of facts in the press;
- (4) calling upon the Government to appoint a Commission consisting of an equal number of members nominated respectively by the Government, the All-India Congress Committee and the All-India Muslim League Council to investigate publicly the cause and nature of the recent outbreak, their commission, if any with the administrative methods of Sir Michael O'Dwyer's Government during the war, grounds for justification of Government action in connection with these outbreaks and the question of compensation for the losses occasioned;
- (5) expressing opinion that further administration of the Punjab by Sir Michael O'Dwyer, and the continuance of Martial Law is not calculated to allay irritation and discontent;
- (6) expressing opinion that restrictions upon the movement of Mr. Gandhi are ill-advised and unjust;
- (7) repeating protests against the Rowlatt Act, and beseeching disavowal by His Majesty;
- (8) confirming the Mymensingh resolutions regarding Calcutta riots;
- (9) protesting against the order of forfeiture of the security deposited by the "Amrita Bazar Patrika"; and
- (10) protesting against the deportation of Mr. Horniman.

### Loyal Indian Co-operation.

NAINITAL, May 4.

Many messages in addition to those already noticed have been received by the Government of the United Provinces from gentlemen in Lucknow, Rao Baram, Aligarh, Ghazibad, Farrukhabad, Mirzapur, and Etawah districts, expressive of loyalty and good will to the Government. The Hon'ble Nawab Mazamillullah Khan, Khan Bahadur, O. B. E., of Baikampore, Aligarh District, convened a meeting of his tenants, with the object of explaining to them the meaning of the Rowlatt

Act and the mischievous interpretation that had been placed on it. A meeting was also held under the Chairmanship of Maulvi Yusuf Ali Khan, Raja and Honorary Magistrate of Sikanda Rao, Aligarh District, in principal Mosque in Sikanda Rao, after the usual Friday prayers at which the Government "communiqué" was read out and explained to the audience who were exhorted not to join in the agitation against the Act. The Secretary of the Anjuman-i-Ahmadiya of Etawah has disclaimed on behalf of his sect all sympathy with the agitation. Messages have also been received from Mr. Saïed Asghar Khan, Chairman of the Atrauli Municipal Board Aligarh District, on behalf of the members of the Board, from Thakur Tohimmat Singh of Atrauli on behalf of the Jat community, and from Thakur Man Singh of Pars, Lucknow, expressing their condemnation of the agitation and assuring the Government of their active co-operation in making the people realise the correct motives and objects of the Act.

### Commander-in-Chief Telegram.

LAHORE, May 6.

The Lieutenant Governor has received the following telegram from H. E. the Commander-in-Chief:—You may have seen in the papers that several thousands of British soldiers on their way home on demobilisation had volunteered unconditionally to remain in India for so long as their services were required. Here were men who were in sight of demobilisation and of their homes and families from which they had been separated in many cases for four years yet who without slightest hesitation and from a clear sense of duty sacrificed their own conveniences and prospects of an early release in order to do their duty in case of need. In addition a large number of soldiers due for demobilisation have been compulsorily detained in India to undergo yet another hot weather and thus materially increase the number of British troops in India. I think that the above facts cannot be too widely known and feel confident that when it is realised what sacrifices these men have made many will be disposed to redouble their efforts and subscriptions to make the lot of the soldiers in India during the next hot weather as pleasant as possible. Government has done much in fact all that it can and I feel sure that the appeal will with your assistance meet with ready response. I shall undertake to see that any subscriptions sent to the Adjutant General are disposed of to the best advantage of the soldiers.

### Press Communiqué.

LAHORE, May 6.

The following press communiqué is issued:—An Indian of Amritsar well acquainted with the conditions in Central Punjab has just submitted an interesting report of his experiences on a tour in Amritsar district. He finds a very great difference in the present attitude of the people and that manifested by them on the 16th of last month. He is particularly struck with the change and it is a change for good in the manners and behaviour of student class. He saw a large number of retired, demobilised and furlough men. They told him that they had found on their return to their homes a very general belief that the war had left Government in a position of weakness in regard to the strength of the army, an impression which they themselves were first to correct, but which may have had something to do with the ease with which the agitator found support for his teachings. He found a good deal of evidence to show that local bad character who attacked the Tahsil and Treasury at Taran and attempted to loot Government property elsewhere had been persuaded that the police would not oppose them and that all Indian officials were on their side. The staunchness of the police came as a very unwelcome shock to them.

The following Communiqué is issued:—At night on the 2nd and 3rd some obstruction appears to have been placed on the line near Muridk as a result of the distribution at Delhi of copies of Rowlatt Bill and extracts from His Honour's speech. Two deputations of shopkeepers waited on the Cantonment Magistrate and expressed satisfaction with the bill. Pamphlets are being distributed by aeroplanes. A false rumour is reported to the effect that under Martial Law payments of money orders had been suspended. Suspicion rests on the postal staff.

The following is the text of the judgment of Lieutenant Col. Irwin, Commissioner in the case Crown Vs. Moti Ram, which was delivered on Saturday last:—Moti Ram the accused in this case, was charged with an offence under Rule 24 29 of the Defence of India Rules to which a charge under section 124-A, I. P. C. was subsequently added. An armed guard of police under the command of Mr. Gray, Reserve Inspector, was proceeding from the Anarhail police station to Lohani Gate. A crowd was collected near Lohani Gate and the accused in a frenzied state and bare headed shouted out several times to the Police "Tum Humare Bhai Ho Hare Hare Shabid Ho." The use of those words by the accused is positively sworn to by witnesses including Mr. Gray himself who at once arrested the accused. The defence is only as to the character and has no effect upon the case. Counsel for the accused admits commission of an offence under Rule 24 Defence of India Rules, but contends that the facts do not warrant a conviction under Section 124-A, I. P. C. We do not agree. The date of occurrence was 11th of April 1919 and the time about 8 a. m. We cannot imagine any more flagrant example of and attempt to excite disaffection, which the words include, disloyalty and feelings of enmity against Government than the use of words which we have quoted addressed to the armed police in the presence of a mob. The obvious intention of the accused was to excite such disaffection as would reduce the police from their duty and induce them to join the mob against the Government. In the circumstances the invitation to the armed police to become martyrs was an offence of greatest gravity and but for the staunchness which the police displayed might well have led to a very serious catastrophe. For these reasons we convict the accused on both charges and sentence him to transportation for life.

On May 5th three accused in separate cases were sentenced to seven years rigorous imprisonment in connection with receiving stolen property of the National Bank, Amritsar. One accused in a separate case was acquitted. Courts were convened in seven new cases of receiving stolen property belonging to the National Bank. One accused was released by the convening authority in a similar case owing to the insufficiency of evidence.

The following Punjab Gazette Extraordinary is issued: Heretofore notified that the General Officer Commanding 2nd [Rawalpindi] Division has decided a portion of his command in which Martial Law had been proclaimed into the following areas in accordance with regulation No. 16 of proclamation of 20th April 1917: (1) Gujranwala area comprising Gujranwala Tahsil, (2) Wazirabad area comprising Wazirabad Tahsil, (3) Khanga Dogram and Sharadpur area comprising Khanga Dogram and Sharadpur Tahsil, (4) Hafizabad area comprising Hafizabad Tahsil, (5) Gujranwala and Kharian area comprising Gujranwala and Kharian Tahsil, (6) Phalia area comprising Phalia Tahsil, (7) Lyallpur area comprising Lyallpur district. He is further pleased to authorise the following officers as area officers to dispose of offences against the proclamation of 20th April 1917 summarily under Martial Law in the said areas:— [1] Lt. Col. A. J. O. Egan, C. E., R., in Gujranwala area, [2] Major C. N. J. Smith, D. S. O., 54 h Spts in the Wazirabad area, [3] Mr. E. N. Bosworth Smith in Khanga Dogram and Sharadpur area, [4] Captain W. J. Cole, Supply and Transport Corps, in Hafizabad area, [5] Lt. Col. C. S. Browne, 37th Dogra in Gujranwala and Kharian area, [6] Lieutenant Col. S. D. Grant, V. C. 5th Gurkha Rifles in "Phalia" area, [7] Mr. G. F. Dementmercy, C. I. E., and Lt. Col. G. Y. Hodgson, D. S. O., in Lyallpur area.

Heretofore notified in exercise of his powers under Regulation No. 18 of the proclamation of the General Officer Commanding 2nd [Rawalpindi] Division dated 20th April 1917, General Officer Commanding Wazirabad Brigade has nominated the following officers to dispose of offences against the proclamation of 20th April 1917 summarily under Martial Law:— Captain T. P. Wheatley, 7th Garrison Battalion, Yorkshire Regiment; Captain W. Cole, Supply and Transport Corps and Captain S. L. W. Ugewing, M. C., 19th Lancers, in the Gujranwala area.

The following Press Communique is issued:— Notified for information of the public that there are now no restrictions on dealings of foodstuffs, oil, fuel, salt and oil cakes.

### Charge Against Mr. Kalinath Roy.

LAHORE, May 6. This afternoon before the commission under the Martial Law Ordinance presided over by Lt. Col. Irvin with Messrs. Kennaway and I. C. Lal as members, Mr. Kalinath Roy, Editor of the "Tribune" was brought with a view to charges being framed against him. The following is a précis of the charges:— Mr. Kalinath Roy is the editor of the "Tribune" prior to the 30th March. He published seditious articles some of which as in the schedule to the charge will be to show continuity of intention. Subsequent to the 30th March on the 3rd, 4th, 5th, 8th, 9th, 10th and 11th April he published further seditious articles as detailed in the schedule to the charges and spread false reports. These seditious articles were in part published subsequent to the solemn warning issued by the Lt. Governor of the danger of the course adopted in the press. This warning was known to the accused who notwithstanding disregarded it. The publication of these seditious articles was contributory to open rebellion in the Punjab.

[Signed] I. Tomkins, officer on special duty, C. I. D. Charges against him under section 124 A I. P. C. Rule 20, Defence of India Consolidation Rules, were then framed and sections were also read. Mr. S. K. Mukerji, Vakill, who appeared for him, said that Mr. J. N. Ray, Barrister-at-Law of the Calcutta High Court had been engaged for the defence and requested the Commission to fix such date as to enable him to come to Lahore in time to defend him. The commission also asked the prisoner to give a detailed list of witnesses and documents. He wanted to produce in his defence by to-morrow morning and fixed the 14th May for hearing. The prisoner then expressed a wish to file a written statement in reply to the charge. The president intimated that he could do that when he would be asked to plead guilty or not to the charge on the 14th instant.

### Mainpuri Conspiracy Case.

ALLAHABAD, May 6. At the further hearing of the Mainpuri conspiracy case Shaikatulla Khan, Superintendent of police of Blind, Gwalior State, deposed he heard that there were three dangerous gangs of dacoits in his district, the one of them was under the leadership of a notorious dacoit leader named Baba Lachman Anand. He made arrangements to trace this gang. On the 31st of January, 1918, he got information of the gang being assembled in some jungle. He went out with an armed force and surrounded the gang. They intended waiting till the morning before capturing the dacoits, but being a cold night some of the police party began coughing. The dacoits heard them and called to them and fired at them. The police party returned the fire, and succeeded in accounting for all but one of the gang of 19 men. Eight of the dacoits succumbed to their injuries. Their leader Baba Lachman Anand was captured and also another notorious dacoit named Master Gonda Lal. In Gonda Lal's possession were found two maps, one of the Mainpuri district, a note book and some papers. Wahidulla Khan, of Shabjehannpur city, stated his house was immediately adjoining and below that of Sakto Prasad. The latter house had only once been let, and then to some school boys. They came early in Ranzan last and left after five or six months. He remembered that once there was a noise of explosion, which he thought must have been fire works. It was at night at about ten o'clock and he called out to the boys then and there not to let off fireworks because there was fodder on his roof, which might easily be set fire to. He remembered noticing the following morning one of the boys in the house had his hand tied up.

### Council Bills Offerings.

SIMLA, MAY 5. A Press "communique" says: The Secretary of State for India announces that he is offering 60 lakhs of Council Bills weekly commencing from Tuesday 6th instant and until further notice, the rates being 1s. 6d. for immediate transfers and 3-15-16d for deferred transfers and bills.

### German Envoy Arrested.

LONDON, May 3. The German envoy arrested at Versailles full of arrogance prepared to look up old acquaintances but they are now beginning to realize that they belong to a branded nation.

## Price of Gold.

### Producer's Position.

LONDON, April 25. The "Times," referring to Mr. Chamberlain's reply to Sir Newton Moore that there was nothing in the report of Lord Inchope's Committee to suggest that producers of gold were not entitled to obtain for their produce the best price available in most favourable markets, points out that the Chancellor's scheme does not necessarily mean payment of a higher price for gold, but that the difference in value between it and paper, as shown in exchanges, would be secured to the producer, instead of the person who ships gold abroad. The "Times" asserts that the question of retaining our gold income is a much larger one than that in which gold producers are themselves interested. Its maintenance at a maximum figure is vitally important to London as the chief international monetary centre. The paper dwells on the essential financial and commercial necessity of this.

### May Day Disturbances in Paris.

PARIS:—Havas agency states:—The 1st of May celebrations throughout France passed amid relative calm, though there were some disturbances and street fighting in Paris during the afternoon. The demonstrators, composed chiefly of youthful and turbulent elements, came into collision with police, and troops. Revolvers were used by the crowd in the skirmish, in which a youth of 18 years of age was killed and several policemen more or less seriously injured.

### Settlement of Kiachau Question.

LONDON, May 3. It is stated in Paris circles that settlement of Kiachau question is of good augury for the return of Italian Delegation the endorsement by the conference of Japanese claims is taken as militarising in favour of recognition of Italy's claims to Fiume.

### Normal Conditions in France.

PARIS:—The Havas Agency States, that work was resumed under normal conditions yesterday throughout France. Paris regained its every day aspect. Business was as usual everywhere save in dream-making establishments where strikes still prevail.

### 420 Police Injured.

It now transpires that 420 police were injured in Paris during May Day rioting, many demonstrators were not French citizens.

### German Mining Interests.

PARIS:—Havas agency states:—It is estimated in France official circles that Germany will lose about seventy per cent of her iron ore, thirty-three per cent of her coal and twenty per cent of her potash.

### Civil Aviation.

#### Details of Routes.

LONDON, April 25. The ban on civil aviation will be removed on the 1st May, when flying will be permitted along seven trunk aerial routes radiating from London and extending to Scotland, Dublin, Belfast, Plymouth, Bristol, France and Holland.

In a statement issued by the Ministry, details are given of the routes and facilities to be afforded by the Government to civil pilots at various stations between the starting point and destination. It is the intention not merely to establish direct communication between the metropolis and the places named above, but to provide for some large towns on the lines of flight. The Ministry is responsible for the air-worthiness of all civil aeroplanes and passenger-carrying craft. Aerodromes will be subject to rigorous periodical inspection.

### The Council of Three.

#### Handing of Peace Treaty to Germany.

PARIS:—Havas agency states:—The Council of Three attended by Foreign Ministers to-day, discussed the question of German cables. It has been practically decided that the solemn ceremony of handing the peace treaty a lock-up volume of 350 pages, to the German plenipotentiaries will take place probably on Monday, there being present allied Military and Naval experts. Marshal Foch, General Wilson, Admiral Sir Rosslyn Wemyss and M. Clemenceau.

### Dissatisfaction Among Belgium

#### Delegation.

LONDON, MAY 3. Dissatisfaction exists among the Belgian Peace Delegation circles from the Colonial point of view because Germany is ceding her Colonies to the United States, France, Britain, Italy and Japan but no mention is being made of Belgium which played a leading part conquest of former German Colonies in Africa.

### Bela Kun Preparing to go to Moscow.

LONDON, May 1st:—[This message will not be censored in England Press Bureau was abolished last night.] Vienna correspondent of "Reichpost" hears Bela Kun and his colleagues are preparing to go to Moscow in aeroplanes in the event of defeat.—"C. & M. Gazette."

## Anglo-French Amity.

### British Naval Achievements.

LONDON, April 24. PARIS:—In the course of a demonstration at which Sir David Beatty and other chief visiting naval men were the guests of honour and at which M. Pichon and M. Leygues, the Minister of Marine, presided, M. Pichon paid a tribute to the friendship of King Edward. M. Pichon said that the present celebrations of victory were the direct outcome of his late Majesty's labours in cementing the Anglo-French alliance. France was not only honouring the incomparable Navy, but she was also honouring Great Britain's army, Government, her Dominions and the Colonies. "They were," said M. Pichon, "determined to maintain the present Anglo-French collaboration for all time, because without it peace would remain at the mercy of that fickleness of fortune so often experienced."

M. Leygues followed with another glowing tribute to the work of the British Navy, asserting that but for the protection of the British Navy, successes of the armies in France and Belgium, also in the East and in Africa, would have been impossible. Moreover, war would have lasted much longer but for the naval blockade. Continuing M. Leygues outlined the achievements of all the branches of the Navy, none of which had ever failed to rise to every emergency. The Minister said that the atrocious crimes of enemy submarines must not go unpunished.

Admiral Touchard, after reviewing the achievements of the British sailors in every ocean, concluded thus:—"We have disputed with you the Empire of the sea, but we shall no longer be your rivals except in works of peace. Thousands and thousands of your sons sleep their last sleep under the soil of France. All honour and reverent remembrance to those glorious dead."

### Russian Soviet Government.

#### Fall Anticipated by Lenin.

LAHORE, May 6. London, May 1st.—The Central News New York correspondent mentions a report that Lenin and Trotsky are anticipating the overthrow of the Soviet Government and that they contemplate seeking refuge outside Russia.—"C. & M. Gazette."

### Union with Greece.

LAHORE, May 6. London, May 1st.—According to the "Daily Chronicle" correspondent at Athens the Dedecanese which the treaty of London assigned to Italy, have proclaimed their union with Greece.—"C. & M. Gazette."

### American Cotton to Liverpool.

LAHORE, MAY 6. LONDON May 1st:—Exchanges Washington correspondent says that the Shipping Board has detailed four vessels to carry cotton to Liverpool to relieve shortages.—"C. & M. Gazette."

### Shipbuilding Estimates.

LAHORE, MAY 6. London May 1st:—Clyde shipbuilding output for April of 85,774 tons exceeds by only one ton that of the previous April.—"C. & M. Gazette."

General Superintendent, Eastern Telegraph Company Ltd. Notifies the delays in the transit for cablegrams as follows:—Bombay to London full rate ordinaries 3 days deferreds 7 days London to Bombay ordinaries 3½ days deferreds 5½ days.

### Mall Riot Case Judgment.

LAHORE, May 6. Judgment has been delivered by Mr. Justice Leslie Jones Commission in the Upper Mall riot case, in which four persons were charged under Section 121 I. P. C. All the four accused were sentenced to transportation for life but with recommendation for mercy. These persons were among those who took part in the demonstrations in the Upper Mall on the evening of the 10th April and had received buck-shot wounds. One of those was the flag bearer in the demonstration.

### Presentation of Address.

It has been decided not to hold the durbar fixed for May 12th at Montgomery Hall but the Lieutenant Governor will receive on that day at Government House addresses that were to have been presented at the Durbar by the Punjab Chiefs Association and by Mahomedans and Sikhs of the Province.

### Coroner's Inquest.

CALCUTTA, May 6. Yesterday afternoon Mr. Dobbin, Coroner, concluded an inquest into the death of Surendra Mohan Mukherjee, son-in-law of Mr. Arbindo Bannerjee, interpreter of the High Court. The deceased was struck with a bullet during the firing by the military on the mob in the Harrison Road during the recent riots. On the evidence on record the jury returned a verdict that death was due to a gun shot wound, the firing by military being justifiable. The Jury added that the deceased was merely a passer by and had no connection with the riot. A similar verdict was pronounced in another case in which the victim was a Marwari named Puran Mall. The Coroner held another inquest into the death of Mr. T. H. Kingdon, Deputy Commissioner of Excise, who was found on the evening lying on the floor of his sitting room on the 9th April last bleeding from his forehead from a gunshot wound while a Winchester rifle was lying beside the body. The Jury returned a verdict of accidental death due to a gun shot wound.

LAHORE, May 6. Some further arrests were made yesterday at Lahore, the persons arrested being Dr. Gokal Chand Narar M. A. Ph. D. Bar-at-Law Sardar Habibulla Khan, Bar-at-Law, and Ehwaja Ferozedin Bar-at-Law.

# సత్యాగ్రహ వ్రతము.

గాంధీమహాత్ముని సంక్షేపములు.

I

జాంబయి, మేనెల రి:—సార్వమనుగారి ప్రవాస సందర్భమున ప్రజలు ప్రభుత్వమువారి కార్యక్రమము పట్ల అసహ్యులై చూపుటకు సభలు ఉత్పన్నములు చేయకపోయినను సత్యాగ్రహద్యమ మొరీ జయప్రథముగా నిర్వహించబడుచున్నదో వివరించుచు గాంధీ మహాత్ములు భారతీయుల కి విధముగా విజ్ఞప్తిని బంపుచున్నాడు:

సోదర, సోదరియలూరా!

సత్యాగ్రహవ్రతము జయప్రథముగా జరుగుటకు మా నవును రెండు నిధులగు కార్యముల చేయవలయును. తేవునికి తప్ప మరెవరికిని భయపడకుండ మానవుడుంటు నొక కార్యము. ఈ విషయమును గ్రహించుటకు గాను మన మెందులకు వ్యాయచట్టముల తిరస్కారమును కొంతకర కావినదియో, సార్వమనుగారి ప్రవాససందర్భమున ఆంగ్లేయుల మునివేయబడినదియు, సభలను, ఊరేగింపులను చేయకుండనదియు పరికింపవలసియున్నది. అట్లుచేసి నందులకు సత్యాగ్రహవ్రతమును జయప్రథముగా నిర్వహించుట కెంతయు పనిచేసినవార మగుచున్నాము. సత్యాగ్రహుడు నిర్వహించవలసిన కర్తవ్య మొకటిగలదు. దానినే సాక్షుడు కొనసాగించిన, అతని కృషి ఫలించిన దనియే చెప్పవచ్చును. ప్రపంచచరిత్రమున ముఖ్యతరమైన ఈసందర్భ కాలమున గమ్య స్థానమును చేరుటకుగాను మన వైరపక్షమువారి పట్ల క్రతుత్వముగాని, వైమర్యముగాని చూపకుండుట చూచుట సత్యాగ్రహుని కర్తవ్యములలో రెండవభర్తమై యున్నది. క్రతుని మన స్నేహితునివలెనే చూడవలయును. అతడు మన కేదైన కష్టము కలిగించినయెడల దానిని నివారణ చేయుటకు వైమర్యము చూపక, సంతోషముగా దానిని అనభివేషవలయును. ఈ పద్ధతిలకు ఇతరులకు మన పట్ల గల వైమర్యము క్రమేణ తగ్గగలదు. తమ తప్పులను గ్రహించి దానిని సంతోషపూర్వకముగా దిద్దుకొనగలరు. రౌలట్కాసనము చెడ్డదని మనకందరికిని తెలిసియే యున్నది. దానివలన ప్రభుత్వము వారి పట్ల మనము వైమర్యము కలిగియుండుట మంచిదికాదు. వైమర్యమువలన చెనుగులను నివారించకాలము. మన యుద్ధ్యులు విజయంతము చేసికొన కాలము. మొత్తముగా మన యుద్ధ్యులు వ్యూహమునకే చాల భంగము కలుగ జేసినవార మగుదుము. దీనివలన మన వైమర్య అభిప్రాయములను గ్రహించుటకు పోవుటయే గాక నారు తమతప్పులను దిద్దుకొనుటకు అవకాశములు సయిత మిచ్చువారము కావలయును. మరియూ దీనివలన మనకు విజయము గలుగుట సయితము బహుకర్త తరము.

రౌలట్చట్టమువలన హిందూ ముసల్మాను మున్నగు సోదరుల కేముగా గలగు నష్టములకన్నను, తుర్కి రాజ్య విషయమున మన ముసల్మాను సోదరుల మనంబులు చాల సుచ్చుచున్నవి. అయినను వారికష్టములు వైమర్యమువలన నివారణ కాకాలవు. వ్యూహమైన పట్టువలన, వికలత్వముగా కొరికలను కొనసాగించుటకుగాను చేయవలసిన యాం దోళనమువలన గాని ఈ కష్టములు నివారణ కాకాలవు. అటులు చేసినయెడల, వారి కష్టములలో పాలుపుచ్చుకొని పనిచేయుటకు హిందూ, పార్సీ, క్రైస్తవుల సోదరుల సానుభూతిని సయితము పొందుటకు అవకాశము లుండగలవు. రౌలట్చట్టము, ముసల్మాను యాకాభింగముల వలనను, మరియితర ప్రక్షులవలనను ప్రభుత్వమువారి పట్ల వైమర్యము చూపెట్టి అల్లరులు చేయుటకు పూనుకొనినయెడల జేతము నందు మనపట్ల నుద్రేకప్రాయమును కలుగ జేసికొనకాలము. మనకును యూరోపియనులకును గల భేదాభిప్రాయములను వాచ్చు చేసినవారమగుదుము. గమ్యస్థానము దూరము కాగలదు. అల్లరులద్వారా మనకు కచ్చునిజు మిగులంతయైనను లాభము లేదు.

ఇరువైపులను వైమర్యము లంకురించినయెడల ఇరుపక్షములవారును ఒకరితో నొకరు పోరాడుటకు ప్రయత్నములు చేయగలరు. అనిధముగా సత్యాగ్రహమహాద్యమము జయంతముకాకాలదు. సత్యాగ్రహి తానుసంతోషపూర్వకముగా ననుభవించు కష్టమువలన ప్రజలసానుభూతిని పొందగలదు. క్రతువుని వృద్ధుడును సయితము నీన కాగలదు. అయినాదా భూమి పరంగానుగగరములలో మనము తప్పుచేయకపోయిన

యెడల మన యుద్ధ్యులవిషయ మితర విధముగా ప్రాచుర్యము యుండెడిది. ఇంగ్లీషువారికిని మనకును వైమర్య మంకురించి యుండక పోయినయెడల మనము కన్నులారా చూచుచుండు వైమర్యప్రదర్శనము లుండి యుండకపోయెడివి. రౌలట్చట్టము రద్దుచేయుటకు గాను మనపట్టుదల స్థిరస్థాయిగా నుండి యెడల మనము నుండవలసిన యుండెడివారమే! మన యుద్ధ్యుల కార్యము ఫలించి యుండెడిది. మనకును ఆంగ్లేయులకును గల భేదములు నాశమై యుండెడివి.

అయినను కాలము మించిపోలేదు. మరల మనము ఈ ద్యమ కార్యసాధనమునకు పనిచేయుటకు అవకాశములు గలవు. మన కార్యమును సాధించుటకు ఆంగ్లేయులపట్ల మనకు గల వైమర్యమును చంపుకొనవలయును. అల్లరులేమియు జయగతుండ చూడవలయును. రౌలట్ కాసనమును ప్రతేకపెట్టి నందులకు తప్పు, ఆంగ్లేజుల వాదనాని, మనజేతమున నివసించుచున్న ఆంగ్లేయులదియు కాదు. దీని తప్పంతయు పాలక వర్గమువారిమీద గలదు. జేతములు తమ చేతితో పాలక వర్గము వారు చేయుచుండు తప్పులను కొన్ని సమయములందు గ్రహించి జాలకుండును. అధికారమును వహించువారు తప్పులను చేయవలయునొక పోయినను, తా మనుకొనిన కార్యము కొనసాగితిరవలయునని పట్టుదలతో నుండురు. ఈ పట్టుదలతో ప్రజల కెంతయు హాని కలిగించుచుండును. మనము వీనినుండి తప్పించుకొని దరి చేరుటకు అధికారులపట్ల వైమర్యము చూపక, అల్లరులు చేయక అధికారుల తమ తప్పులను దిద్దుకొనుటకు గాను మనము సర్వవిధముల పనిచేయ వలయును. అత్యుగ్రహమే మనకర్తవ్యము నివారణ చేయుటకు వలయును.

II

గాంధీమహాత్ము డీక్రింది సంక్షేపము భారతీయులకు బంపుచున్నాడు.

సత్యాగ్రహముమరలనెపుడు ప్రారంభించబడునని అనేకులు ననున్న ప్రశ్నించుచున్నాడు. దీనికి రెండుప్రత్యుత్తరము లున్నవి:— (1) సత్యాగ్రహ మెన్నడును అగిపోలేదు. మనము సత్యవ్రతాచరణము చేయుచు, ఇతరులనుండులకు ప్రోత్సాహపరచుచున్నంతకాలము సత్యాగ్రహము అగిపోయినదనుట వీలులేదు. మరియూ, ఎల్లరును సత్యమునే ఆచరించి, యెట్టి దౌర్జన్యమునకును గడుగ క పోయిన యెడల మనవాంఛితములు తక్షణమే నెరవేరునట్లుకు సంభవము లేదు. కాని, యెల్లరును ఈ విధముగా వర్తింపక పోయిన యెడల, సత్యాగ్రహు లల్లసంఖ్యాములగు నున్నప్పుడు, మనము సత్యాగ్రహతుల్యులగు ఇతర విధానముల నవలంబించ వలసి యున్నది. అందొకటి కానననిరోధము. ఈకానననిరోధమున ప్రస్తుతము అపివేయుటకు గల కారణముల వివరితే తెలిసియున్నాను. ఎంతకాలము కానననిరోధము తరువాత దౌర్జన్యము సుభవించునో, అంతకాలము దీనిని సాత్విక నిరోధ మనరాదు. అని సత్యమూరయు, అలోచనావిరహితము అయియున్నది. అట్టి నిరోధమును సత్యాగ్రహ మనరాదు. సత్యాగ్రహము తమ విధ్యుక్తధర్మమును సరిగా నిర్వహించినయెడల కాననాతిక్రమణ మెప్పుడైనను అవలంబించ నచ్చును. సత్యాగ్రహులలో నాకు విశ్వాసము గలరు కానరాజోవు జాత్రై ప్రారంభమయింది, యాయధ్య రౌలట్కాసనము రద్దు కాక పోయినయెడల, కాననాతిక్రమణము ప్రారంభింపబడును. ఈకాలనిర్ణయము చేయుటకు నా క్రిందికారణములు ప్రోత్సాహపరచినవి:—సత్యాగ్రహవ్రతము పేరుపెట్టి దౌర్జన్యమును చేయరాదను సంక్షేప మి నియమితకాలములో జేతమందంతటను వ్యాపించును. ప్రజలీసందేశస్వభావమును గ్రహించి తదనుగుణ్యముగ వర్తించినవారు కాంతిస్థాపన కుపకరింతురు. అవిధముగ నెల కొలువబడిన కాంతిస్థాపన జేతపురోవృద్ధికి చాల పోడ్డును. కాని, యితరవరకును సత్యాగ్రహ భారతజేతము గ్రహింపలేక పోవచ్చును. అందుల కొక నియమము ననుసరింపవలెను. ప్రభుత్వమువారి వైమర్యకాసనము దౌర్జన్యమును రూపుమాపును. ప్రస్తుతపుల్లరులకు ప్రభుత్వము వారు సంస్థలుకా లేదు. ఇక రెండు మాసముల కాలములో ప్రభుత్వమువారి యేర్పాటులు పూర్తియగును. అందుచే సత్యాగ్రహము చేయన నేనిధమునను కాంతికి భంగము కలుగకాలదు. అట్టి పీఠిలో సత్యాగ్రహము కాననాతిక్రమణముగానిది దౌర్జన్యమువలన గాక సత్యాగ్రహమువలననే వ్యాపించు లభించు నని తెల్లము చేయవలెను.

2, మే, 1919. ఎమ్. కె. గాంధీ.

రాజభక్తి గల భారతీయుల సమాకారము.

ఇదివరకు వచ్చిన కంత్రివార్తలకు తోడుగ, లక్ష్మణపురము, రాయచోటి, అలీఖన, భాజీబాదు, ఫరుఖబాదు మిర్జాపూరు, ఎట్టారా జిల్లాలోని పెద్దయనుష్యులు తమ రాజభక్తిని, ప్రభుత్వమువారికి తెల్పుచు, సంయుక్త రాష్ట్రముల ప్రభుత్వమువారికి ఆ సేకకంత్రివాస్త్ర సంపిరి. అలీఖన జిల్లా భీకముపుర కాపురములు మా|| నవాబు మహమిలుల్లా ఖాను ఖానుబహద్దరు ఓ. బస్తిగారు వారివైపుల సభగానిది రౌలట్ చట్టముయొక్క యధార్థమును ఈ చట్టముయొక్క చెను విశ్వవలను విపులముగా తెల్పిరి. అలీఖన జిల్లా కొందరావు పట్టణములో నున్న ప్రధాన మసీదులో కొందరావు పట్టణముయొక్క హాసరి మీదస్థాయి మార్పి యూసపు అలీఖాను గారి అధ్యక్షతకైంద నొకసభ జరుగును. శుక్రవారప్రార్థనలు అయినతరువాత మసీదులో ప్రభుత్వప్రకటనమును చదివి, ఈచట్టమును రద్దుచేయుటకు ప్రారంభింపబడిన ఆందోళనములో చేరవలదని ప్రోత్సాహపరచిరి. ఎట్టారాలోని అంజుమాన్ అహమ్మదీయ సంఘ కార్యదర్శి ఈ ఆందోళనమును సానుభూతిచూపవలదని తనజాతివారికిరపున జెప్పెను. రౌలట్చట్టమునురద్దుచేయుటకు బయలుదేరిన ప్రజల ఆందోళనమును ఖండించుచు, ఈ చట్టముయొక్క వాస్తవమైన నియమములను, అభిప్రాయములను ప్రజలు గ్రహించుటకు ప్రభుత్వమువారితో తాము పాటుపడుదురని తెల్పుచు, అలీఖనజిల్లా, అత్తురాలీ పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు సయ్య అస్స-ఖుర్రాఖానుగారు తమసంఘము తరపునను, అత్తురాలీ పట్టణ వాస్తవ్యులు బాహురు బోహిమ్ మత్ సింగుగారు ఖాటు జాలివారి తరపునను లక్ష్మణపురవాసులు, రౌహారు మాను సింగుగారును కంత్రివార్తల సంపిరి.

కావలెను 1597

శ్రీ మైలవరము బాలభారతీ సమాజమునకు శ్రుతిలయజ్ఞానముతో స్వతంత్రముగా పాడదగిన సంగీతము వాలుకానుభవము కలిగి హిరోకార్యకర్తలు వేయదగిన వారొకరు. జీతము నెలకు రు 30-0-0 మొదలు 40-0-0 వరకు యోగ్యతనుబట్టి యియ్యబడును. కావలసినవారు సదరు సమాజము సెక్రటరీగానైన శ్రీ కొమ్మూరి వట్టా భిరామయ్యగారివద్దకు వచ్చి మాట్లాడినయెడల తప్పిల్లు తెలియగలవు.

R. S. V. Papaya rao.  
జెనాడా శ్రీ బాలభారతీ సమాజపు ప్రొవైడరు  
25-4-19 } అందు సపుకు మైలవరం యన్వేటు నిమిందారు.

**GET GOOD SIGHT.**  
by removing the cause of bad sight. Don't commit the common error and take to spectacles as the only remedy for eye-trouble-they will correct your sight, but what you want some thing to cure your eyes, viz:-the Actina Treatment. Actina has succeeded where specialists had failed, simply because it assists, and not opposes, Nature. It is essentially a natural treatment and the hundreds of testimonials are proof that it is a successful treatment. To use it is simplicity itself remove the two screw caps from the Actina Lustrament releasing the powerful vapour which applied to the eyes and inhaled through the mouth and nostrils, sets up and maintains a good circulation in all parts of the eye, removes congestion and restores the organ to perfect health. It is an unequalled cure for all eye troubles, such as Iritis, Cataracts, Granulations, Sore Eyes, Ulcer, Opacity, etc., etc. Invest Rs. 25-8 in an Actina and save 'specialists' fees. Valuable booklet entitled 'Prof. Wilson's Treatise on Disease' containing particulars of Conditional Trial Offer and convincing testimonials post free from Actina H. P. Sole Agency, Batalla (India).

**Actina Way.**  
**Actina Cures Deafness.**  
Not merely improves the sense of hearing temporarily as do Electrophones, Ear Drums, etc., but really cures the disease permanently. The secret of Actina's success is that it removes the cause of the disease and that is where it differs from all other treatments.  
The principal cause of Deafness is Catarrhal Inflammation of the throat and middle ear and until this is removed the hearing cannot be restored. The powerful vapours emanating from Actina, inhaled through the mouth and nostrils and applied to the eye, course through the delicate nerves and blood-vessels, removing Congestion, stimulating and invigorating and restoring the organs to their normal healthy activity.  
Actina is the surest, simplest and most natural cure for Deafness and is just as effective in other Catarrhal diseases, such as Eye Troubles, Hay Fever, Asthma, Bronchitis, Headache, Sore Throat, Influenza, etc. Costing only Rs. 25-8 (plus postage etc.) this wonderful instrument should find a place in every home. Booklet entitled "Prof. Wilson's Treatise on Disease," containing useful health advice and full Particulars of our Conditional Trial Offer, post free on request. Write to-day to Rai B. S. Bhandari, M. A., Batalla. (India)  
**Natural Actina Treatment,**



వెల స్వల్పము! సీసా 1-కి 0-8-0 అనాలు మాత్రమే!! గుణ మధికము!!

పంచభాషను చూచికొనిన

మోసము కలుగదు.

అమృతం



జనము

అన్ని నొప్పులకు

పరమాషధము.

తలనొప్పిలమాన్యును. వాయువుపోట్లబాపును. పార్శ్వపునెప్పల బారదొలును. పొట్టును బోగొట్టును. ఇది యిది యవశ్యక సకలవిధమైన నొప్పులకు సంజీవినివంటిది. వనమాలికలచే హిందూ శక్తమందు తయారు చేయబడు మంచిమందు. దీనిని విశేషములలోని అశేషము వాడుచున్నారు. గొప్పగొప్ప వారిచే వేలకువేల యోగ్యతా పత్రములు పొందియున్నది. అన్ని రుకాణములలోను విక్రమగలదు. ఒకసారి పరీక్షించి చూడుము.

తా మ ర తై ల ము

తామర, తీట, వీడుగగజ్జ, దురద, ఉంగరములవంటివిట్లు, రసీకాయలు, పెంట్రిక లూడిపోవుట మొదలగు చర్మరోగములను వాడెనను చేయుగలదు. రాజారాణి బొమ్మను చూచికొనుట మంచిది. వెల 0-8-0 మాత్రమే.

మోహి నీ తై ల ము

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు యోగ్యమైనది. 5 రులములు మానెగల సీసా 1-కి రూ 0-12-0.

దం త చూ ర ము

పంటి నొప్పులకు దివ్యమధము; శుభానందనిగియుండును. సర్వసామాన్యముగ వాడుటకు తగియున్నది. దబ్బి 1-కి వెల 0-2-0; 12-కి రూ 1-2-0 లు.

అమృతం జనము డి పో,

109, ప్రేరిరోడ్డు, ఫోర్టు, బొంబాయి. 6, తంబు శెట్టి వీధి, మద్రాసు.

విక్టోరియా ఆసుపత్రి, కాకినాడ.



అంతరకునుములు బహువిధములగా వాడుకలగును. ఎన్ని సంవత్సరములనుండి గ్రుడ్డితనముచే బాధ పడినను, తిరిగి దృష్టిని (చూపు) పొందగలరు. కంటిలో పుప్పులు, ఎరుపులు, ఒరుపులు, దురదలు వగైరా సుమస్త శస్త్రకోగములు వుదర్చబడును. కడు వీడల వుచితము. (1568)

1. ఆంగ్లేయ వైద్యయోగవంధిక తెలుగుభాషలో చక్కగా వ్రాయబడినది. 400 ప్రక్రియలు గలవు. వెల రూ 1-4-0. 2. తైఫాయిడు ఫీవరు ఆమ గ్రంథము ఇంగ్లీషులో వ్రాయబడినది. వెల రూ 1-0-0.

వి. గోపాలకృష్ణమయ్య, యం. డి. సర్జను.

ఫర్మాకూటేనాల ధర తగ్గించబడినది.

బ్లాక్ బడ్డర్స్ 8-8-0. స్వాక్ ర్స్ 7, వాటర్ మెక్ ర్స్ 7-9-0. వాటర్ మెక్ (సెప్టికే సెల్ఫ్ క్లియింగ్) ర్స్ 10-8-0. టెట్రాక్ 210 ర్స్ 4. అల్బెర్టా ర్స్ 2-1-20 (1514) గిరిజదర్శు, వైమర్స్ తిరువల్లి క్లెయి, మద్రాసు.

160 పుటల పుస్తకము ఉచితము

ఆరోగ్యమును కాపాడుమును పొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుటవలననే కలుగుచున్నది. ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యవార్తమును కలుగజేసి కీరసాఖ్యమును దృఢపరచును. ఆ యోగ్యమైనది ఇప్పించును. ఈ పుస్తకము ఇవానుగా నిడుబడును. పోస్టుచార్జీ యు మే మే భరించి పంపెదము. వెంటనే వ్రాయుకోరదము. (219)

వైద్యశాస్త్ర ముచితకర్ గోవిందజీ, ఆలంకరిగ్రహ కౌవధాలయం, 157, బ్రాడ్వే, మద్రాస్

మదనకామేశ్వర లేవ్యము

ఇది మేనూ, నిక్కాక, శుక్లనష్టము, అతిమూత్రమును హరించి, మిక్కిలి బలమును, వీర్యవృద్ధిని, యౌవన శుభమును, సంతానప్రాప్తినికలిగించు వరప్రసాదము 2 డబ్బీలు చాలును. 20 రులముల డబ్బి రూ. 1. వి. పి. ఖమ్మలు ప్రత్యేకము.

పి. కి. పి. అచుకో, పొంబాయ, గుంటూరు జిల్లా.

మీ కవసరమయినచో

యోగ్యతనంబునమైనట్టిగాని కరగి బోతపోయినట్టి గాని వస్తువులను గురించియు, తీర్పు, ఇనుపవాసములు, పంపులు వంపులుగ వంచబడిన రేకులు కోణములుగా నున్నట్టి ఇనుపకమ్మలు ఇంకను వివిధమైన ఇనుప సామానులను గురించిన అన్ని విషయములను గుఱించియు ఈ క్రింది కంపెనీవారిలోనే సంగతిసందర్భముల నలవావాలొందింకవలసినది. ఏద సామానులను మిక్కిలి తక్కువవెలల కిచ్చుటలోను కోరి పంతనే వానిని ఫకాలములో పరపరాచేయుటలోను గొప్ప పేరు మోగినవారు.

విలాసము:-- ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ

సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్స్ లిమిటెడ్, తలాలపెట్టె నెం 565 రు, 389 మదరాసు

(పై కామ్యూనికేషన్ గోడనప్పుడు ఈ పత్రిక పేరు కూడ నుడవారింక గోరుచున్నారు.)

అమృత

గర్భాశయ రోగనివారిని:-- శ్రీలక్ష్మ గణగ ఋతుకాల బహిష్టి కాకుండుట, అకాలబహిష్టి, మైలబాద్ధి గాను, తక్కువగానుపోవుట, కుసుమరోగము, సంకృతసీనక రక్తసీనక, మలబద్ధకము, శూలికావాతము, కీళ్లనొప్పులు, అరకాళ్లు, అరచేతులు మంట మొదలగు శ్రీ మర్మవ్యష్టి లను వుదర్చును.

వెద్దబుడ్డి రూ 8-0-0. చిన్నది రూ. 1-10-0

అమృత

రక్తశుద్ధి వ్రావకము:-- ఇది రక్తసీనక, మలబద్ధి కము, అజీర్ణము, కీళ్లనొప్పులు, సోమరితనము, మేనా ప్రణామము, శుభానందములు, నిస్సత్తువ, కడుపులో మంట మొదలగు వ్యాధులను నివారించి కీరమువలన కాంతిని యుజునునకు తేజస్సును యిచ్చును.

వెద్దబుడ్డి రూ 8-0-0. చిన్నది రూ 1-10-0.

అరక

జ్వర నివారిణి బుడ్డి 1-కి రూ. 1-8-0

కేసరికుటీరం, ఆయుర్వేద కౌవధశాల, 88, పోలీసుకమిషనరు ఆఫీసురోడ్డు, ఎరుంబూరు, మద్రాస్. 166 (రాంజి:-- 9, బందరు వీధి, మద్రాసు.

పాళ్ళపు వేంకటాచలవణ్ణితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధాషధములు.

1. లక్ష్మీవిలాసరసము:--లక్ష్మీవలతుల క్షేమ రోగము ఈ లక్ష్మీవిలాస రసమువలన నిరోధింప మున్నాడు. ఒక మొక లక్ష్మీవిలాస రసముగల సీసా తయారైతే సుందైన క్షేమకు సర్వోత్తమమైన సిద్ధాషధము వేంకటాచలవారి వారి వంశోపయుగ బల్కులకు. చివర్వరము, యూరెరి శాల్మక జ్వరములు, నష్టిపాతము మొదలగుచి తప్పక గుఱుచును. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇశాం. (594)

2. క్షీనివాస తైలం:-- క్షేమ గడ్డవకు, శుంకుల కొన్ని పోవుటను మంచిమందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇశాం.

3. వైశ్యాక రాసము:-- దీనిని నేనించినప్పటి నంతయు వాతమును కట్టక (కలరా) వాంతిభేది, కీరభేది, అజీర్ణ భేదులు గుణము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇశాం.

4. బాలసుఖోదయము:-- చిద్దలకు బలకారి; తియ్యరి మందు. మందము, మలబద్ధము, అజీర్ణ భేది, క్షృణ్వము, కడు పుట్టియుండుట, ఆకలిలేకుండుట మొదలగునవి గుణములు తిద్దలు పుట్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0, 5-కి 1 ఇశాం.

5. లోకానుయవర కన్యామూత్రము:-- చిద్దలకు ముక్కు ముడిరినవారికి, బాలింతలకు ఉత్తమ గుణ గారి. మందము, కడికము, దగ్గు, అజీర్ణము, కీర కాకం, పార్శ్వవాయువు, మలబద్ధం, జ్వరం, చితిజ్వరము, దుర్బలము మొదలగు యింక కనీక రోగములను గుణముచేయును. (801)

160 మాత్రము గల సీసా 0-4-0  
తపాల కర్చతో 6-కి 1-8-0  
" " 12-కి 2-14-0  
" " 25-కి 5-5-0



కతి కౌవధముతో నుడ అనుపాసము తెనుగున వుండును. శ్రీ సీతారాధువ వైద్యశాల, మైసూరు